

SLOVENE

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 15.—
za četrt leta " " 6:50
za en mesec " " 2:20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1:70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Inserati:
Enostop. petilvrsta (72 mm):
za enkrat . . . 15 h
za dvakrat . . . 11 "
za trikrat . . . 9 "
za več ko trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izvenjši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Shod ljubljanskih volivcev zaupnikov S. L. S.

Ljubljana, 3. marca 1907.

Danes je razvila S. L. S. svojo zastavo pred ljubljanskimi volivci zaupniki. Udeležba ogromna. Navdušenje veliko. Stranka in nje pristaši, ki jo tvorijo, so s shodom lahko popolnoma zadovoljni, ponosni nanj. 1231 volivcev zaupnikov ljubljanskih je prihitelo na shod v zavesti, da so na zborovanju, kjer se zastopajo prava ljudska načela. Naglašamo, da so bili na shodu ljubljanski in ne drugi volivci. Ta za boj zbrana množica daje najlepše nade, da se Ljubljana dviga izpod magistratnega jerobstva.

× × ×

Shod otvori načelnik S. L. S. dr. Ivan Šusteršič, živahno pozdravljen. Naglašajo, da je sklicalo vodstvo S. L. S. shod, da se razgovorimo o političnem položaju in pa, da sklepamo, kakšnega kandidata postavimo v Ljubljani pri volitvah v državni zbor. Vsak povej odkrito svoje misli. (Dobro- in živio-klici.)

Voli se predsedstvo shodu. Izvoljeni so: dr. Ivan Šusteršič, predsednik; njegovi namestniki: tesarski mojster Francišek Pust; predsednik »Strokovnega društva tekstilnega delavstva za Kranjsko« Francišek Jeraj; tvorničar Ivan Pollak; zapisnikarja sta: solicitor Alojzij Kocmur in krojaški mojster Jernej Ložar.

Predsedstvo prevzame podpredsednik Francišek Pust, ki podeli besedo dr. Ivanu Šusteršiču, da poroča o političnem položaju.

× × ×

Dr. Šusteršič izvaaja: Predvsem me veže dolžnost, da se poslovim od Vas, ki ste bili kot volivci S. L. S. dozdaj moji volivci, ker ste me volili v peti skupini. Zahvaljujem se Vam za zaupanje, ki ste mi ga izkazali, ko ste me volili leta 1900 v državni zbor in za dobo šestih let, ko sem imel dolžnost, da Vas zastopam v državnem zboru. Ves čas sem čutil in delal ne samo za kmečke interese in koristi, ampak delal sem tudi za interese in koristi bele Ljubljane, mesta, prvolice slovenske (Dobro- in živio-klici). Odslej ne bom več poslanec ljubljanskega mesta, a uverjeni bodite, volivci ljubljanski, da hočem tudi v bodoče zastaviti vse svoje moči in sile za interese in koristi bele Ljubljane. (Odobravanje. Živio!)

Predvsem mi je pa dolžnost, da poročam o političnem položaju. Politični položaj na Dunaju je zamotan, osobito glede na ogrsko vprašanje. Težave glede na razmere med Avstrijo in Ogrsko obstoje. Od rešitve tega vprašanja je odvisen obstoj vsake in tudi Beckove vlade. (Res je!) Za S. L. S. je dana podlaga,

kako stališče naj zavzame nasproti ogrskemu vprašanju. Naša stranka zavzema stališče, da ni zoper novo pogodbo, a ta mora biti taka, da varuje interese, koristi naše trgovine, naše obrti, koristi kmetijskega in delavskega stanu. Za tako pogodbo smo. Gotovo pa je, da bomo vsi poslanci S. L. S. glasovali kot en mož proti vsaki nagodbi, ako bi vsled ošabnosti in predrznosti Ogrske taka nagodba ne bila mogoča in stali zato, da bodimo vsak ob svojem. (Odobravanje.) Videli bomo potem, kako daleč bodo prišli Mažari. V resnici je položaj danes ta, da je Avstrija odvisna od Ogrske. Mi pa ne odvisnosti ne moremo več prenašati. Priznavamo Ogrski samostojnost, ne moremo pa priznati, da smo mi odvisni od Ogrske. Bodimo enakopravni. Danes pa tega ni. Medtem ko plačujejo Ogrji k skupnim potrebščinam 30, mi pa 70 odstotkov, imajo pa dejansko Ogrji 70, mi pa le 30 odstotkov pravice. (Zalostno.) Če ne pride do poštene pogodbe, potem bodimo samostojni in imejmo samo z Ogrji eno skupno: enega vladarja. Porroča se o pogajanjih med našo in ogrsko vlado in da stvari slabo stoji. Da je prišlo do tega, da so imeli Ogrji več pravic kakor mi, je bil kriv ravno krivični način sestave državnega zbora pri nas. Ogrski državni zbor je bil voljen na bolj pametni podlagi, kakor naš, in konec je bil, da smo bili mi vedno spodaj. (Tako je!) Zdaj bo novi naš državni zbor mnogo močnejši, kakor ogrski. Vlada ne bo govorila kakor dozda je v lastnem imenu, marveč govorila bo v imenu vseh 26 milijonov avstrijskih državljanov. Padla bo vsaka vlada in se ne bo vzdržala 24 ur, ako se bo igrala z ljudstvom. (Burno odobravanje.) Vlado pa ne bo več tudi visoko uradnišvo. Nastopila bo doba parlamentarnih vlad. Ze sedanja vlada se proglašuje za parlamentarno vlado, ker sedi nekaj poslancev v njej. To se bo vdomačilo po novem državnem zboru brez dvoma popolnoma. Konec bo, da bo vladal državni zbor, vlada bo pa le izvrševalni činitelj državnega zbora. (Živahno odobravanje.) Vlada bo sestavljena iz članov državnega zbora: poslancev. (Prav tako!)

Za S. L. S. bo nastopilo vprašanje, ali postane vladna stranka ali pa vstopi v odločno opozicijo. Tretje poti ne bo. S. L. S. si izbere eno ali drugo pot. Če bo mislila, da služi bolje svoji stvari, bo vladna stranka, če bo pa uvidela, da služi bolje svoji stvari, vstopila bo v opozicijo. Vse je odvisno od zaupanja, ki ga bodo imeli zastopniki S. L. S. do vlade.

Sedanja vlada v sedanjih svoji sestavi ni več vzdržljiva. Sestav vlade se izpremeni po bodoči večini v državnem zboru in se odloči, ali se pridruži sedanja vlada večini ali pa odstopi. Bodite, velečenjeni volivci-zborovavci, uverjeni, da se pridruži S. L. S., kamor ji bo velevala vest in kakor bodo zahtevali koristi

celokupnega slovenskega ljudstva. (Živio! Hrupno pritrdjevanje.)

Potrebno je, da si ogledamo sovražnike, s katerimi se bo boriti S. L. S. v sedanjih državnoborskih volivni borbi.

V beli Ljubljani se bomo udarili z liberalno in socialnodemokratsko stranko. S. L. S. stoji že leta in leta v brezobzirnem odločnem boju z liberalno stranko. Nadaljevala bo ta boj brezobzirno, ker je liberalna stranka v škodo in sramoto slovenskemu narodu. (Tako je! Bučno pritrdjevanje.) Glasilo liberalne stranke »Slovenski Narod« se je pečalo predvčerajšnjim s kandidaturami, ki jih je postavila S. L. S. v četrtek. Jako ljubeznjivo se je bavil »Slovenski Narod« z mojo osebo, da sem drzen političen slepar. (Sramota.) Kdo je političen slepar? Kajne, tisti, ki drugače govori in drugače dela. (Tako je!) Dne 15. novembra l. l. so zbornali liberalci skupaj klavirni shod, kateremu so nadali ime zaupni shod narodno-napredne stranke. Bilo jih je komaj petina toliko s cele dežele, kolikor Vas je danes skupaj. In tam na tistem shodu so sklepili:

»Slovenska narodna napredna stranka stoji na načelu splošne in enake volivne pravice.«

En teden pozneje so pa glasovali njihovi poslanci na Dunaju v državnem zboru za nenakovo volivno pravico (Bučen smeh), namreč za pluralitetno volivno pravico, po kateri bi imeli nekateri, ki so bolj ošabni, ko drugi, pravico do več glasov, da bi obdržali vpliv nekateri, ki ga izgube po splošni in enaki volivni pravici. Še en teden se niso mogli liberalni poslanci držati svojega programa in glasovali so proti svojemu pred tednom sklenjenemu programu. Kdo je torej večji politični slepar, kakor tisti, ki slepi ljudstvo in ki glasuje proti svojemu programu. To je politično sleparstvo in predrznost, ker vedno vpijejo o sleparstvu, a so sami pravi politični sleparji. (Tako je!) Pravijo, da je »Slovenski Narod« glasilo inteligence. No, »Slovenski Narod« je visok v psokvah in v surovostih in v tem ga ne preseže nobena baraba. (Bučen smeh.) Če obstoji v psokvah in v surovostih inteligencija, potem ne vem, kaka bode prihodnost slovenske inteligence. Resnica pa je, da je zbrana za »Slovenskim Narodom« neka klika, ki je hotela vzeti v zakup inteligenco. In proti tej kliki gre naš boj. Z dežele smo jih prepodili in da bodo prepodeni tudi iz bele Ljubljane, zato jamčite Vi volivci, ki ste se zbrali v tako ogromnem številu na našem shodu. (Tako je! Živio!)

Liberalno glasilo je tudi pisalo o enem naših kandidatov, in sicer o delavskem kandidatu, da se bodo smejale Drobničeve krave, ko bodo izvedele o Gostinčarjevi kandidaturi. (Smeh.) Svetujem »Slovenskemu Narodu«, naj ne piše preveč o Drobničevih kravah.

Naj bo prepričan, da se bodo dne 14. maja Drobničeve krave gotovo smejale, ko bo zmagal naš delavski kandidat. (Smeh.) Crknila pa ne bodo Drobničeve krave ta dan, ampak crknil bo nekdo drugi, namreč liberalna stranka. (Bučen smeh. Pritrdjevanje.)

No, če bi bila resnica, da dosežejo samo učeni ljudje kaj v državnem zboru, bi že razumeli ošabnost liberalne stranke in pa ošabnost njenega glasila. Saj so imeli liberalci v državnem zboru samo učene ljudi, ki so študirali na vsučiliščih. Bili so državni poslanci liberalne stranke dolgoberatni notar Plantan, dolgi dr. Ferjančič in okrogli dr. Ivan Tavčar. (Smeh.) Sami gospodje, učeni in izštudirani. A kako so se pokazali s pridnim in intenzivnim delom v državnem zboru? Zadnji delavec bi gotovo bolj pametno in pridno zastopal koristi svojih volivcev v državnem zboru, kakor so to storili ti gospodje. (Res je!) Kaj je storil dr. Tavčar za stolno mesto Ljubljano, kaj zastopnik gorenjskih in notranjskih mest dr. Ferjančič in kaj za dolenski mesta in trge notar Plantan? Povejo naj svojim volivcem, kaj so storili? Kadar sem videl na Dunaju kakega teh treh mož, ni mi bilo potrebno gledati v pratiko, vedel sem, da je prvi v mesecu in da so prišli po svoje dijete na Dunaj. Drugače jih nisem videl. Na vprašanje, kaj je storil dr. Tavčar za Ljubljano, kaj dr. Ferjančič za gorenjska in notranjska mesta in notar Plantan za dolenska mesta, je odgovor velika ničla. O vsem njihovem delu bi se dalo reči, da so se edinole zavzemali za ožjo svojo kliko, za avanzama onih, ki spadajo v to kliko.

Edino in izključno skrb so imeli, da spravijo naprej nekatere izmed svoje ožje klike. Kaj imajo volivci, kaj ima uradnišvo od tega, da je avanziral hitrejši kak pristav te klike? Ni-li to največja krivica, da pridni in zvesti uradnik ni imel prilike, da avanzira, ker je bil preteriran, ko je bil na vrsti, v korist kakemu pristavu te ožje klike. To je velika krivica za one uradnike, ki se niso greti v solčnih žarkih ožje klike. To je bilo vse, zakar so preletali ministrstva.

Kaj drži meščanstvo? Obrtnija, delavstvo, trgovstvo. (Tako je!) In kaj so storili liberalni poslanci za te stanove? Nič! Nobene besede niso izpregovorili. S tako zaspanimi poslanci, ki so se odlikovali s popolno nedelavnostjo in lenobo, si je pridobila liberalna stranka splošno zaničevanje v državnem zboru še celo pri delavnih somišljenikih drugih liberalnih strank. Tako lenih, za vsako delo nespodobnih poslancev, kakor so bili slovenski liberalni poslanci, nisi dobil v državnem zboru, če si jih iskal podnevi s svetilko. Še vsenemški Malik je duševni velikan v priueri s slovenskimi liberalnimi poslanci. (Živahno odobravanje.) Državnoborski stenografični zapisniki potrjujejo, da še ust niso odprli v zbornici. V obrtnem odseku je bil član tudi

vina na mizo, in Marko ni odvrnil niti trenutek očesa od nje.

Bilo je že pozno v noč, ko so se odprla vrata krčme in v sobo je stopil visok, močan mladenič, za glavo višji od drugih in sedel za mizo k pivcem. Ana je brž pritekla k njemu, podala mu roko in sedla na stol poleg njega. Govorila sta precej časa, nato pa mu je prinesla vina na mizo.

Kar je zagodel Marko na harmoniko urno polko. Fantje in dekleta so planili kvišku in se začeli vrteti. Dolgi fant je ponudil roko Ani in zaplesala sta tudi onadva z drugimi. Tačas pa je vprašal godec Marko fanta, ki je sedel poleg njega, za ime onega dolgana, ki je plesal z Ano. In fant mu je odgovoril:

»Poberinov Jože je, krčmarjeve hčere bodoči mož. Ali ni postaven, kaj? Pa močan je in ne boji se nikogar. V nedeljo bo zadnji oklic, potem pa poroka.« Tako je pravil fant Marku.

Tedaj pa je naenkrat zaječala harmonika, kakor drevo, katero zlomi vihar. Plesalci so se spogledali — Marko ni več godec. Vstal je nekoliko bled, djal harmoniko na ramo, plačal, kar je spil in snedel in šel počasi iz sobe. Predno pa je prijel za kljuko pri vratih, obrnil se je še enkrat nazaj po sobi in dejal: »Oj, zbogom krčma, zbogom krčmar in njegova lepa hči, zbogom dragi ljudje, videli me ne boste več.«

V jutro je prišel godec Marko v našo vas, odšel je iz vasi ponoči, nepoznan, kakor je bil bil prišel.

LISTEK.

Godce Marko.

Spisal S. S.

Oni dan pa je prišel v našo vas godec Marko. Bilo je nenavadno mirno jutro, velik smeg je ležal nad pokrajino in ljudje so se skrbno zavijali v kožuhe. Tja čez polje se je vlekle žalostna zategnjena pesem in vrane so hripavo krakale na visokih jagnjetih. Vse povsod je bila puščoba in nikjer ni bilo čuti nič veselega. Umrli je narava in zdelo se je, da so umrli tudi ljudje.

Godce Marko pa ni bil tih in miren človek. Čez hrbet mu je visela harmonika, na nogah je imel velike čevlje, na glavi pa kučmo-polhovko, malo na levo uho pomaknjeno. Večen smeh ga je bil in nikdar ni bil žalosten. Prinesel je s seboj veselje in radost. Godce Marko ni poznal očeta niti matere; tudi bratov in sester ni poznal — vsi so mu umrli, ko je bil še majhen. Sorodnike je sicer imel, toda ti so bili razkropljeni po vsem božjem svetu. Prišel je v vas, pa nihče ni vedel, odkod. Šel je k županu veselega obraza in brez skrbi in mu povedal, da bi se rad nastanil v vasi: Rekel je, da ne bo v nadlego ne njemu, ne drugim ljudem. Župan ga je vprašal, odkod je pravzaprav, pa Marko mu je odgovoril: »Godce Marko je od povsod.« Župan ga je vprašal za potni list, pa Marko mu je dejal: »Oj, dobri človek, poglejte harmoniko, ta je moj potni list.« In zraven se je zasmejal tako brez-

skrbno in veselo, da je vdobrovoljil še župana, ki je bil drugače siten in čmeren človek.

»No, dobro, godec Marko,« dejal mu je slednjič župan, »pa ostani pri nas v vasi, če že ravno želiš. Ampak povej mi, ljubi godec, kjer misliš stanovati. Nikjer v vasi ni zate pravnega kottička. Tam gori v tisti Krajčkovi bajti bi že lahko bil, pa se je ravno pred enim tednom strop udril v sobi. Drugega prostora pa res ne vem zate. Kaj misliš storiti?«

Godce Marko je pokazal bele zob in se zvonko nasmejal: »Ves svet je moj, oče župan! Danes tukaj, jutri tam.« Tako je rekel, obrnil se na peti in šel počasi iz sobe. Na pragu se je še enkrat obrnil in se vnovič zasmejal; potem pa je odšel veselih korakov naprej po vasi.

»Čuden fant je to, Katra,« dejal je župan po odhodu veselega godca svoji ženi. »Nič mu ni mari, kje bo jedel in kje bo spal. Meni se zdi, da je fant malo prismojen; vendar nočem govoriti slabo o ljudeh, katerih še ne poznam dobro. Zdi se mi sicer, da je pošten, in ako je, potem bo vse dobro.«

Godce Marko jo je zavil naravnost v krčmo. Ko je stopil notri, videl ni drugega, kot krčmarja in dva pijanca z zabuhlimi obrazoma.

»No, takih ljudi pa že zlepa nisem videl, kot so v tem kraju. Kmalu naredim konec tej žalosti.« In Marko se je dobrovoljno nasmejal pod črnimi, skrbno navihanimi brki. Naročil je krčmarju, naj mu prinese polič vina, postavil je harmoniko v kot pri peči in sedel za mizo. Krčmar ga je ogledoval začudeno, kakor preje župan. Postavil je pred njega vino in vogel belega kruha. V sobi je bil molk in ni

bilo čuti drugega, nego enakomerno tiktakanje stare stenske ure. Onadva človeka z zabuhlimi obrazoma tudi nista nič govorila; oba sta imela glavo oprto v dlani in gledala nepremično vsak v svoj kozarec pred seboj. Neka nejevolja se je pokazala Marku na obrazu, šel je k peči in segel po harmoniki. Toda premislil se je, šel nazaj k mizi, sedel na stol in si natočil polno kupico vina.

Tedaj pa se je zgodilo, da je stopila v sobo Ana, krčmarjeva lepa hči. Pogledala je godca Marka in tudi on jo je pogledal. Vele so se njune oči, ona je zardela in Marka je prešinilo neko sladko čuvstvo.

»Oj, lepa deklica!« vskliknil je, »pojdi sem pit mojega vina in povej mi, kako ti je ime.«

Ana je bilo sram, pa šla je vseeno k mizi, kjer je sedel Marko, pomohila samo ustne v vino in postavila kozarec nazaj pred njega. »Ana mi je ime,« rekla je sramežljivo in brž stekla iz sobe.

Marko pa je bil ves iz sebe, kajti prišlo je nadenj vse kar hipoma. Zahrepenel je po deklici in sam ni vedel, kaj bi storil, ako bi je ne videl več. Šel je k peči, vzel harmoniko in zaigral tako veselo pesem, da sta celo pijanca povzdignila glavo in se tudi onadva zveselila. Marko pa je godec in godec do večera, kajti ni ga bilo tedaj srečnejšega človeka od njega.

Prišli so v krčmo še drugi ljudje, prišli so fantje in dekleta, katere je privabila vesela godba. Toda godcu Marku se je zdel Ana najlepša izmed vseh deklet. Ljudje so pili, razvneli so se nazadnje in zaplesali, zaljubljeni Marko jim je pa godec. Ana je imela veliko dela. Vedno je tekala po sobi in nosila pivcem

dr. Ferjančič. Tudi jaz sem bil član tega odseka. In v vseh teh šestih letih ni bilo videti dr. Ferjančiča nad trikrat v tem važnem odseku, ust pa sploh nikdar odprl ni. In to je bil zastopnik naših obrtnikov v slovenskih gorenjskih in notranjskih mestih! Druga stvar je, ko se je šlo za potresno posojilo. Kdo je kaj storil, da se je zljajšalo plačevanje potresnega posojila? Samo naša stranka. Liberalni poslanci so celo ovirali to akcijo. Stavl sem leta 1901 predlog, da se brezobrestno potresno državno posojilo odpiše. Zoper ta predlog je nastopil dr. Tavčar, poslanec ljubljanskega mesta. (Sramota.) Kake težave smo imeli, da kaj dosežemo, uvidite, ko je celo dr. Tavčar nasprotoval delu za koristi svojih volivcev. (Sramota.)

Sam ljubljanski župan Hribar je to občutil in je v zadnjem času prišel k meni na Dunaj in me prosil, naj mu grem na roko, kadar se je šlo za koristi Ljubljane. To ni nobena tajnost in zato to lahko povem. In tudi za župana Hribarja je to častno in ne sramotno, da je iskal pomoči pri načelniku S. L. S. Uvidel je, da ni imel poslanec Ljubljane nobenega ugleda in pomena. In jaz sem tako prijazno storil vedno vse, kar je bilo v mojih močeh. Vsaj sem bil kot poslanec pete kurije tudi zastopnik ljubljanskih volivcev in je bila to moja dolžnost.

Za slovo od liberalne stranke bi še rad povedal neko povest. Ne vem, če ste že čuli povest od »Zelenega oslu«. (Klici: Povejte! Smeh.) Torej povem. V nekem mestu so imeli gostilno »Pri zelenem oslu«. Gostilničar je bil prijazen, postrežljiv. In ljudje so radi hodili vanjo. Nič čudnega, da je zagostil gostilničar »Pri zelenem oslu«. In kakor nekateri ljubljanski gospodje, postal je gostilničar »Pri zelenem oslu« ošaben. Ni bil več tako prijazen, postal je moški, postregel tudi ni več tako, kakor prej. Seveda posnemalo ga je tudi njegovo osebo. Gostilničarja »Pri zelenem oslu« je jezilo njegovo gostilniško ime. Seveda, osel ni nobeden rad. In odpravil je desko nad gostilno z napisom »Pri zelenem oslu« in nabil nad gostilniškim vhodom napis: »Pri dunajskem mestu«. Nekaj drugi gostilničar je že dolgo opazoval in zavidal gostilničarju »Pri zelenem oslu«, zdaj »Pri dunajskem mestu« njegovo blagostanje in hitro je porabil priliko in dal na svojo gostilno desko z napisom: »Pri zelenem oslu«. In ljudje, siti prevzetnosti in ošabnosti gostilničarja »Pri dunajskem mestu«, so jeli zapuščati gostilno »Pri dunajskem mestu« in pričeli zahajati v gostilno z napisom »Pri zelenem oslu«. Kar nenkrat je postala prazna gostilna »Pri dunajskem mestu«. To pa seveda gostilničarju ni bilo nikakor všeč. Misli je in misli in končno razobesil desko »Pri pravem oslu«. (Bujen smeh pri vsakem govornikovem stavku.) Gostilničar, ki je končno obesil nad svojo gostilno napis: »Pri pravem oslu«, to je stara liberalna stranka, oni pa, ki je po zgledu starih obesil napis »Pri zelenem oslu«, to je pa mlada liberalna stranka. Volivci! Glejte, da se bo reklo po volitvah o liberalcih. To je stranka »Pri pravem oslu«! (Živio-klici. Smeh. Ploskanje.)

Nekaj besed naj izjavim o socialni demokraciji. Socialnodemokratska stranka je edino resna stranka, s katero se bo borila kot z upravičeno stranko S. L. S., ker liberalna stranka ni vzdržljiva, zato ker nima korenin v ljudstvu. Edini resni nasprotnik S. L. S. je socialna demokracija, ker ima svoje korenine v ljudstvu in je demokratična, kakor naša stranka. Odkrito izjavljam: boj socialnodemokratski stranki velja na celi črti, ker vodijo njena načela do katastrof in do velike nesreče med narodi. Odkrito pa tudi svetujem onim, ki so še pripadniki liberalne stranke: Kdor nima nobene vere več, kdor nima več krščanskega svetovnega naziranja, ta naj gre s socialno demokracijo. Kdor si je pa še ohranil versko prepričanje, takemu svetujem, naj vstopi v naše vrste. Sprejememo ga z veseljem. Nikdar mu nihče očital ne bo, da je kdaj pripadal liberalni stranki. S. L. S. želi, da vse sloje združi v svojih vrstah, da bomo sposobni zastopati celotno slovensko ljudstvo. Največjega pomena je tudi za Ljubljano, da izvoli 14. maja za poslanca pristaša S. L. S. Kako bo zastopal en liberalni poslanec koristi Ljubljane, saj trije niso bili v stanu, da to store. Kaj je pa en sam med 516 poslanci, ki bo našel naše nasprotstvo? Ljubljana, ako hoče biti zastopana v novem državnem zboru, mora imeti poslanca S. L. S. Ljubljana, glavno mesto Kranjske, se ne sme pod nikakim pogojem ločiti od dežele. Dežela in glavno mesto morata skupaj korakati! Ponosno bo slovensko ljudstvo na prvostolico slovensko, ako se izvoli poslanec S. L. S. Cela S. L. S. bo zastavila vso svojo moč in silo za podporo beli Ljubljani, ako zmaga v njej njen pristaša. Stara suknja liberalna je postala stara, umazana je, strgana. Krpanje ne pomaga, krpe ne izgledajo čedno. Naj dobimo po volitvah novo, čedno, neomadeževano slovensko zopet belo Ljubljano. V to pomozi Bog! (Živahno odobravanje. Ploskanje. Živio-klici.)

Dr. Šusteršič prevzame predsedstvo, podeli besedo deželnemu poslancu dr. Janezu Ev. Kreku, da poroča o nastavljenju kandidata S. L. S. za mesto Ljubljana. Dr. Krek razvija sledeče misli:

V imenu glavnega odbora S. L. S. mi je čast, da poročam o predlogu, ki ga stavi vodstvo S. L. S. glede na državnozborsko kandidaturu v Ljubljani. Predno pa se lotim vprašanja, mi je dolžnost, da dokazem: 1. da je upravičen današnji šod postaviti državnozborskega kandidata za mesto Ljubljana, in 2. da je upravičena S. L. S. postaviti kandidata za Ljubljano.

Dokaz, da ste upravičeni sklepati, o tem dokazuje Vaše število. Svojim zaupnikom smo strogo naročili, da naj vabijo na današnje zborovanje le mestne, ljubljanske volivce. To naglašam, ker vem naprej, da se bo poizkušalo zatreti vtis današnjega shoda in da se bo zato naglašalo, da so navzoči na shodu tudi iz okolice. Zavestno in možato ste se odzvali strankinemu vabilu. Poznam Ljubljano in vem, da je v tej dvorani zbrana taka množica ljubljanskih volivcev, kakršne še ni zbrala v Ljubljani nobena stranka sama na svojem zborovanju. Drugo očitje slove, da smo samo kmečka stranka, stranka nižjih slojev. Bralo se je v »Slovenskem Narodu«, da se je zabavljalo v četrtek na shodu zaupnikov S. L. S. proti slovenskemu meščanstvu. Ako to trdi list, ki ni priobčil kandidatur S. L. S. ob onem času, ko izhaja »Slovenski Narod«, vse sprejete kandidate, potem lahko sodimo, koliko verodostojnosti gre takemu listu. Če očita meni, da sem trdil preveč, češ, da v četrtek ni bilo dovolj prostora poleg zaupnikov z dežele tudi za zaupnike S. L. S. iz mesta, pravim: Poglejte te vrste in recite: Je-li bilo mogoče v četrtek vse te vrste spraviti v te prostore? (Ni mogoče!) Kar so trdili v svojem listu, ni resnično, to potrdi lahko vsak, ki je bil tu v četrtek in ki je navzoč danes. (Pritrjevanje.)

S. L. S. je upravičena, da stopi pred vas in vam nasvetuje kandidata za Ljubljano. Gorje stanu, ki stoji danes na vzvišenem stališču in hoče biti več, kakor drugi stanovi. Le v zvezi z drugimi stanovi je mogoče, da se zravnao nasprotja. Mi nismo in nečemo biti samo kmečka stranka, nismo in nečemo biti samo obrtna stranka, nismo in nečemo biti samo uradniška stranka, nismo in nečemo biti samo duhovska stranka, nismo in nečemo biti stranka kakega posameznega stanu. Zbiramo vse demokratične sloje k skupnemu delu. Ravno to je razloček med našo in liberalno stranko, da si misli meščanstvo, da bodi neka posebna četa v družbi, ker je boljše oblečeno in hodi zato ločeno in se ogiba tistih, ki nimajo tako lepe obleke. Misli: zaničujmo nižje sloje, S. L. S. ne priznava. S. L. S. priznava načelo: vsi smo politično popolnoma enakopravni. (Dobro-klici.) Odločno sem in nastopam proti natolecvanju, češ, da se dela, naj bi imel moj stan kake posebne predprave. Izključeno je, da to načelo prode v demokraciji družbi. V onem trenutku, ko bi imel kak stan več predprav in vpliva, v tistem trenutku bi to škodovalo največ stanu. Da ima naša duhovščina vpliv med ljudstvom, je vzrok, ker je naša duhovščina demokratična. (Res je! Pritrjevanje.) Ko bi ne bila naša duhovščina demokratična, stala bi osamljena. (Tako je!) Srednji vek je umrl. Ne zbijajmo mrliča. Danes ni več stan nad stanom, kakor v srednjem veku, ampak stoji stan poleg stanu. Gorje stanu, in bodisi uradniški, trgovski, duhovski ali katerikoli, ako bo odsklanjal in se upiral tej resnici. Nužno je, da si pridobi vsak stan tudi vpliv v družbi na demokratičnem temelju. Ni pa mogoče, da bi stal v naši družbi stan nad stanom. (Odobravanje.)

Iz vsega srca pritrujem svojemu načelniku dr. Šusteršiču, da mora pasti popolnoma liberalna stranka, ki zaničuje ljudstvo, ki misli, da so višji sloji več, kakor nižji, ki se boji pritji med ljudstvo in ne priznava, da smo si vsi enaki. Ta stranka mora propasti. Kdor pripomore k temu propadu, pomaga, da se vzdigne ugled našega naroda, države. Naš narod, majhen, nima plemstva, ki bi igralo kako vlogo. Če se trdi po slovenskem izobraženstvu, da naše slov. ljudstvo ni izobraženo, vprašam, kdo je kriv, da ljudstvo ni izobraženo? Ljudje, ki jih ti zaničuješ, delajo. In če jim manjka izobrazbe, si ti kriv, da je manjka. Uči ga, zbiraj ga, potem bo sposoben, da nastopi kot izobražen narod. Če se hoče delati, ne sme se delati razloček med sloji. Bodočnost imajo stranke, ki ne poznajo meščanstva kot posebni stan. Vi vsi spadate v kategorijo ljudstva. Ta misel je prava, v to ljudstvo spada vse. Kdor misli in sodi drugače, ta je že prespal razvoj družbe zadnjih 30 let. To stališče zastopata dve veliki struji, ki imata prihodnost. Ena ljudska struja z brezverskimi načeli, socialna demokracija, druga demokratična ljudska struja s krščanskimi temeljnimi načeli. V vselem medsebojnem prihodnjem boju teh dveh mladih, svežih strank s svojimi jimi ideali, s svojimi načeli, takrat bo vmes stisnjena vsaka stranka, ki ne priznava enakopravnosti stanov. (Pritrjevanje.)

S tega stališča je postavila kandidate S. L. S. Kandidati morajo biti vzeti iz vseh slojev. Pri posvetovanjih o postavljanju kandidatov se nismo vprašali, koliko premoženja ima kak kandidat in kaka šolska izpričevala ima. Vsak sloj imej zastopnika, to je bilo v dilo. Sloj ne imej zaupnika, ki bo zastopal njegov stan, marveč imej svojega zastopnika iz lastnega stanu. Stranka zastopa vse sloje naroda. Poslanci morajo zastopati tudi vse sloje. Za kontrolo je dovolj, da ima zastopnik poslanec dovolj srca za svoj stan. Ni treba da pozna postavbe, državno upravo, da ima juridične študije. Dovolj je, da se vestno udeležuje posvetovanj in pazi na koristi svojega stanu. V tej stranki in tudi v poslancih te stranke imamo dovolj moči in inteligence, da si pridobimo ugled.

Besedam v »Slovenskem Narodu«, da je dr. Krek prismojeni hujšak, najodločneje ugovarjam. Vem o njem, da je slab človek, a vem tudi, da je to, kar zna, točno in vestno študiral. Zmagnje pa s svojo logiko, doslednostjo, to vam o Kreku, ki ga dobro poznam, lahko povem in zanesite se, da je res tako. (Živahno prittrjevanje.)

Čuli smo tu in tam ugovore: Saj smo v doli, da je dr. Žitnik v državnem zboru spre-

to zastopal koristi obrtnikov. To je že res. Pa velikanski razloček je, ako govori o stvari obrtnik sam ali pa kdo drugi. Za pridigarja, za inštruktorja je dober dr. Žitnik. A da bi vso stranko vnel in vžgal za zahteve svojega stanu, zato mora biti obrtnik sam poslanec v stranki in zato mora biti v naši državnozborski delegaciji zastopan obrtni stan. Razna mnenja so bila v stranki, kdo in kje naj bi se postavil kandidat obrtnega stanu. Tu se pa predstavi načelniku S. L. S. odposlaništvo obrtnikov, ki ga je naprosilo, naj postavi stranka kandidatom kakega obrtnika. Načelnik je prosil odposlaništvo, naj mu naznani kraj in osebo. Čez nekaj časa se je predstavilo dr. Šusteršiču zopet odposlaništvo obrtnikov, ki je izjavilo, da žele obrtniki, naj bi kandidirala stranka obrtnika v Ljubljani in sicer naj bi bil kandidat Ivan Kregar. (Živio!) Načelnik je poročal o tem strankinemu vodstvu in po sklepu strankinega vodstva vam o tem poročam in priporočam kandidaturo Ivana Kregarja. (Živio-klici!)

Očitajo Kregarju, da je klerikalec. Klerikalec ni bil nikdar in biti ne more. Klerikalstvo pomenja nadvlado duhovščine. Te pa naša stranka ne mara in se ji protivi, kakor nadvladi vsakega posameznega stanu. Ivan Kregar je bil in je še naš pristaša. Le svojega pristaša mora priporočati naša stranka. Kdaj pa je nastopal Kregar za nadvlado duhovskega stanu? Nastopal je odkritosrčno javno le za obrtni stan in za njegove koristi. Glede na zastopanje obrtnih koristi se ni bal nobene zamere. Kadar se je šlo za obrtne koristi, je bil Kregar tak prijatelj liberalnim, kakor našim obrtnikom. Zato je bilo mogoče, da so se združili obrtniki za njegovo kandidaturo. To pa je mogoče bilo le, ker je Kregar demokrat. Trdno pričakujem, da bo stal Kregar na skrajnem demokratičnem krilu naše stranke, kjer stoji skupno s strankinim načelnikom dr. Šusteršičem in upam, da se nama pridruži z Jožefom Gostičarjem tudi Kregar. V organizaciji naše državnozborske delegacije ne pomenja načelnikov in moj in nobenega drugega glas več kakor en glas. Nič več in nič manj ne bo veljal Kregarjev glas kakor glas našega načelnika. Organizacija naša državnozborska je demokratična, kakor je demokratična cela naša stranka. Hlapčevskega duha Kregarju ne moremo očitati. Ne boji se nikogar in vsakemu pove odkrito resnico. (Pritrjevanje.)

Prepričan sem, če store naši somišljeniki svojo dolžnost, zmagal bo v Ljubljani Ivan Kregar. (Dobro. Pritrjevanje.)

Nobena grožnja ni, kar zdaj povem. Je priprost sklep, ki ga je stavil na shodu zaupnikov S. L. S. tukaj v četrtek kmečki župan: stranka podpiraj le svoje ljudi. Ta sklep je bil tudi sprejet. To je zdaj dolžnost stranke. Naši poslanci vsled tega sklepa vezani, ne bodo smeli podpirati nepristašev. (Prav tako!)

Politične razmere so pri nas razdžane. Poizkusila je organizacijo našega ljudstva socialna demokracija, a izvedla jo je naša stranka. Kaj pa pomenja list, ki ga ima liberalna stranka? Slabo urejevan. O današnjem shodu bodo pisali, ko vidite sami, koliko da nas je: da nas je 40 do 60, nekaj mežnarjev, farjev in skupaj prignanih backov, meščanstva pa da ni. Vi boste lahko potem sodili o resničnosti tega lista.

Z odprtimi rokami sprejememo v našo sredo vsakega prijatelja naših načel. Prva podlaga je versko prepričanje. Gotovo v tej stranki deluje z uspehom, ki ima dobro voljo za ljudstvo. Lahko se bo reklo, kaj vse, to in to potrebuje naše mesto. Prepričan sem, da bomo lahko merili uspehe po tem, kar bomo storili. Ako pokažete vsi, kar vas je dejansko tu, svojo strankino zavest, da oddaste svoj volivni listek za kandidata, ki si ga izberete danes in da dobite zato še, ki jih danes ni tu, ne dvomim, da zmaga v Ljubljani naš kandidat. Končno priporočam v imenu stranke še enkrat in prosim: pritrdite kandidaturi Ivana Kregarja. (Živahno odobravanje.)

Predsednik dr. Šusteršič otvori razpravo in podeli besedo kolarskemu mojstru Anžiču, ki iskreno pozdravlja predlog vodstva S. L. S., ki priporoča kandidatom mesta Ljubljane obrtnika Kregarja. Naglašja, da je on iskren prijatelj S. L. S. A kljub temu naglašja, da so sicer govorile mnoge stranke lepo, a pozneje niso države svoje besede in zašle na neprav pota. In zato je potrebna kontrola o strankinem delovanju po volivcih in to kontrolo morajo volivci vršiti. Kandidaturo Kregarjevo najtopleje priporoči. Kregar se je priboril do mojstrstva in ima še zdaj žuljave roke. Kar je, je postal z žuljavimi rokami. Ponovno naglašja, da je iskren prijatelj S. L. S., a stranka mora zastaviti vse svoje moči proti vojaštvu. Pozovejo me na orožno vajo in me ne vprašajo, če imaš kaj jesti in če strada doma tvoja žena. Zahteva: Slovenska ljudska stranka zavzemi odločno protivojaško stališče. (Odobravanje.)

Dr. Šusteršič podeli besedo tov. Jeraju, ki se tudi strinja z izvajanjem predgovornika glede na vojaštvo. Pravi: Če se nisi naučil pri vojaki v treh letih dovolj, zakaj se moraš potem še učiti vsako drugo leto. Zakaj se vsako drugo leto ne zahteva, da bi ponovili, kar smo se naučili v ljudski šoli? Glede na Kregarjevo kandidaturo izjavlja, da je vzeta ljubljanskemu delavstvu iz srca. Zavzemal se je Kregar vedno za delavstvo in zato jo priporoča v imenu delavstva. (Živahno odobravanje.)

Predsednik dr. Šusteršič podeli besedo pasarskemu mojstru Ivanu Kregarju, ki iz-

Ravno prihajam od zadružnega shoda kovinske zadruge in čujem, da se je mene predlagalo kot kandidata mesta Ljubljane za prihodnji državni zbor. Sprejemem delo, vsaj sem od svoje mladosti navajen dela. Poleg svojega dela sem pa nastopal tudi agitatorično in sicer za stranko, ki danes tukaj zboruje. Bil sem pred leti izvoljen v okrajno bolniško blagajno in sem postal načelnik. Storil sem, kolikor se je dalo storiti, posebno za delavstvo. Dokaz temu je, da me je mestni magistrat po kratki dobi svojega delovanja suspendiral, z motivacijo, da preveč pustim izplačati bolnim delavcem. Pa tudi z delodajalci smo se razumeli. Šlo je vse gladko. Druga korporacija, v katero sem bil izvoljen, je trg. in obrtna zbornica. Moje delovanje v tej zbornici mislim, da je vsim, posebno pa gospodom obrtnikom znano. Stavl sem veliko predlogov v prosep malega obrta, pa tudi važnih za splošnost.

Vam pa hočem narisati v kratkih potezah moje delovanje v novem državnem zboru v slučaju izvolitve.

Glavno vprašanje v prihodnjem državnem zboru bo pogodba z Ogrsko. S. L. S. bo glasovala za pravično pogodbo ali pa za popolno ločitev.

Zanimal se bodem za obrtno vprašanje. Obrtništvo je danes v obupnem položaju. Temu treba odpomči. Obrtni zakon je še vedno pomanjkljiv. Res je sedaj potrjen obrtni red, katerega je sklenil državni zbor. Priznati moramo, da je veliko boljši nego je bil stari.

Stavl sem tudi v trgovski zbornici predlog v prilog zasebnih uradnikov. Čulo se je, da sklepajo nekatere obrtne in trgovske zbornice prošnje do gosposke zbornice, naj ta nikar ne potrdi zakona glede na starostno zavarovanje zasebnih uslužbencev kakor ga je odobrila poslanska zbornica. Povod do tega predloga mi je dalo načelo: boljše nekaj, kakor nič. In ravno to je trdil zadnjič na shodu zasebnih uradnikov v Narodnem domu poročevalec. Vstal pa je župan Hribar in govoril proti predlogu. (Medklici: Banka Slavija!)

Naglašati mi je, da je bil ravno poslanec S. L. S. dr. Žitnik za najradikalnejše zahteve malih obrtnikov.

Priznam, da je novi obrtni red nekoliko boljši, a manjka mu še veliko. In potem uprava: Kako delajo nekateri uradniki obrtne oblasti, nam je vsim obrtnikom predobro znano. Vsaj čujemo vsak dan pritožbe, kaj se je temu ali drugemu pripetilo. In razlaganje postav, vsak po svoje, ta obrtni komisar po svoje, drugi zopet po svoje. Točnosti in jasnosti je treba v postavi, potem se marsikaka krivica ne bode pripetila. Dalje se mora odpraviti konkurenca obrtnikom po kaznilnicah. Pobrigati se bode treba za vojaška dela. Ministri vedno povdarjajo in obljubujejo vsaj delne vojaške nabave malemu obrtništvu. A vse obljube ostanejo samo v medenih besedah, delo pa dobijo veliki kapitalisti. (Medklici: Jud!)

Oglejmo si, kako oddajajo državna dela in kako se potem obrtniki plačujejo. Krasen zgled nam je naša nova justična palača. Celih pet let je bilo treba čakati, da so razni obrtniki prišli do svojega zaslužka in še to le po dreganju poslancev S. L. S.

Državlanski zakon se bo tudi moral izpremeniti, da ne bodo računali obrtnika zastarali šele čez 30 let, marveč vpeljati se mora, da se to zgodi k večjem po preteku enega leta; popolnoma trgovsko.

Ena najglavnejših stvari za obrtni stan pa je kredit. Naši obrtniki nimajo kapitala, malo jih je, da bi dobili od svojega očeta kapital. Snovati bo treba obrtno kreditno društvo, katero naj bi podpirala gmotno država, dežela, a tudi občina.

Sploh pa izjavljam, da sprejemem program »Obrambene obrtniške zveze« in bom v slučaju izvolitve deloval, da se isti uresniči.

O delavskem vprašanju izjavljam, da sprejemem v celoti program krščanskega socialnega delavstva. (Odobravanje.) Pripravljen sem v slučaju izvolitve, da posredujem za ljubljansko delavstvo, ki ima posebne interese, kakor n. pr. delavstvo tobačne tvornice in drugo. Storil bodem vse, kar bode v moji moči. V prihodnjem državnem zboru mora priti na vrsto preosnova zakona glede na nezgode. Poznamo sedanje postavbe. Tako, kakor zdaj ne more iti naprej. Zavarovalnice proti nezgodam stoje pred polomom, delavci pa ne dobijo, kar jim gre. Bivši ministrski predsednik Körber je predložil še načrt reforme zakona glede na nezgode. A s tem načrtom niso zadovoljni ne delavci, ne delodajalci. Potrebna so temeljita posvetovanja, a zgoditi se mora, ker klic po reformi zakona o zavarovanju proti nezgodam odmeva ravno tako glasno, kakor je odmeval klic po splošni in enaki volivni pravi.

Ravno tako se pa čuje splošno glas po ljudskem starostnem zavarovanju. To se mora urediti in uvesti, ker le tam je ljudstvo zadovoljno, koder gleda brez strahu v bodočnost. Vso svojo skrb hočem posvetiti ob slučaju izvolitve železničarjem, ki jim niso nastlana tla z rožicami, niti uslužbencem in tudi uradništvu ne.

Vprašam Vas, kako se godi našim hišnim posestnikom v naši beli Ljubljani? V spominu imamo še grozno potresno katastrofo. Prišla je od države pomoč. Nekateri osebe so dobro zadele, vendar velikanska večina naših hišnih posestnikov je trpela precejšnjo gmotno škodo. In še danes to bridko občutijo, ko morajo vračati od države posojene vsote. Bivši zastopnik ljubljanskega mesta ni v tem oziru storil ničesar, in to se čuti. Hišne posestnike tarejo še razni krivični davki, n. pr. hišno-razredni davek, dalje hišno-najemninski davek, ki je že itak previsok in ga morajo plačevati tudi zadolženi hišni posestniki, kar je go-

tevo krivično, ker dotični gospodar nima nikakih dohodkov od najemnine. Dostikrat mu še zmanjka, ako je treba plačati obresti in druge potreščine.

Sploh se pa dá o davkih veliko govoriti, še več pa, kako ga odmerjajo. Kako n. pr. odmerjajo obrtnikom dohodninski davek, kako odmerjajo osebnim davek, posebno bi se pa dalo veliko govoriti, kako nekateri organi sikanirajo davkoplačevalce, kolikokrat zahtevajo pojasnila, ko jim vendar vsak natančno naznani, kar zahtevajo. Klasičen stavek se pa tudi glasi v poli, v kateri zahtevajo pojasnila: Vi ste premalo napovedali, ako ne boste v 8 dneh napovedali več, bo komisija po svoje odmerila. Vprašam, kdaj se je pa še to zgodilo, da bi komisija po svoje ne bila odmerila? Redek slučaj, in zelo mora biti pri koncu, ako mu znižajo, drugače pa raste in raste vedno višje. Mnogokrat brez vsega povoda zvišajo. Sedanji sistem je za nič, to mi pritrjuje vsak, ki pozna razmere.

Poudarjam, da se bode moralo v bodoče tudi na poštne uslužbenke bolj ozirati. Zjutraj ob 5. ali 6. uri morajo biti v uradu, cel dan do 6. in 7. ure zvečer z malimi presledki. Na vsak način pa se mora za provizorično nastavljen osebe kaj storiti, da bodo vsaj v enem letu nastavljeni in da se jim ta doba vračuna v službeno dobo. Ravno tako bo treba kaj storiti za poštne oficijante, kateri opravljajo ravno isto službo kakor državni uradniki. Mora se jim primeroma njihovim težavnem delu in odgovornosti plača zvišati in jih po prenehanju izpitu takoj provizorično nastavit, po preteku enega leta pa jih definitivno imenovati poštним oficijantom.

Naglašam tudi, da se ne bode brigal samo za meščanstvo, marveč tudi za tisti del našega prebivalstva, ki se peča s kmetij. To so zlasti našli vrli Trnovci, Krakovci in Barjani.

Za splošni uradniški stan se bo treba tudi pobrigati. Treba bo še marsikatero reforme. Nasprotniki trde, da je večina uradnikov v nasprotnem taboru, in da se bodo nekateri protivili moji izvolitvi. Jaz tudi ne pričakujem, da bi sedaj oddali vsi svoje glasove za kandidata S. L. S., ako ravno je ta stranka mnogo gromitnih uspehov dosegla v prid uradništva. Rad pa izjavljam, da bodem pripravljen vedno posredovati tistim uradnikom, ki bodo oddali glasove za kandidata S. L. S. Izjavljam tudi, da v slučaju izvolitve se hočem potegovati, ako se do novega državnega zbora ne zgodi, da se uvrsti Ljubljana iz tretjega v drugi razred. Tudi za pisarniške pomočnike se bo moralo kaj storiti. Priporočim jim bo treba aktivitetne doklade. Saj je znano, da ti večkrat največ delajo. Vendar dela se večinoma za višje. Višjim v 4., 5., 6. razredu se precej pozna, dočim se manjšim mečejo majhne drobtinice.

V verskem vprašanju povdarjam, da sem jaz za popolno versko svobodo. Vsakega, katerikolišibodi, se mora njegov verski čut spoštovati. V ostalem se bodem v slučaju izvolitve držal programa S. L. S. in kadarkoli bi prišlo kako tako vprašanje na površje, bi glasoval s kolegi S. L. S. in v soglasju strankinega programa.

V kratkem sem vam narisal glavne misli, kako bi si delo uredil v slučaju izvolitve.

V slučaju izvolitve, ne bodem kazal kvadratov ministrom, boljše bo dati ministru prijazno, smehljajočo besedo, samo da se bode za ljubljansko ljudstvo kolikor mogoče izvajalo. ((Pritrjevanje.))

Delati hočem v slučaju izvolitve za vse sloje, tudi za one, ki so bili dosedaj brezpravniki. Stori bodem, kolikor se bode dalo, vi pa boste sodili po delu. (Živahno odobravanje.)

× × ×

Po Kregarjevem govoru dá predsednik dr. Ivan Šusteršič na glasovanje po dr. Kreku predlagano kandidaturu Ivana Kregarja na glasovanje. Po končanem glasovanju konstatira, da je soglasno odobrena po shodu volivcev zaupnikov ljubljanskih S. L. S. za mesto Ljubljana po dr. Kreku v imenu strankinega vodstva predlagana kandidatura

Ivan Kregar,

pasarski mojster, načelnik zadruga kovinarjev, svetnik trgovske in obrtne zbornice in hišni posestnik v Ljubljani.

(Živahno odobravanje) in da v imenu S. L. S. kot njen načelnik proglašajo to kandidaturu. (Živio-klici. Po dvorani zaore klici »Živio kandidat Kregar!«)

Nadalje, ker se nihče več ne oglasi k besedi, naznanja, da mu je predložilo to. Jeraj v glasovanje sledečo resolucijo: »Poslani S. L. S. se pozivljejo, da postavijo vse sile za olajšanje vojaških bremen, osobito, da se zniža službena daja in kolikor mogoče odpravijo vojaške vaje rezervistov. — Resolucija obvelja soglasno.

Dr. Šusteršič: V državnem in deželnem zboru je vedno storila S. L. S. to, kar je obljubila. Mi nismo nikdar prelomili svoje besede, katero smo dali. (Tako je! Istina!) Kar smo izjavili, to smo tudi držali in izvršili do zadnjega. Kar se tiče vojaškega vprašanja, obljubim, da bo storila stranka, kar bo v njeni moči. Mislim, da gospod Anžič sam in nihče ne želi, da bi bila naša armada slabejša kakor laška, in si gotovo ne želi, da pridemo pod laškega ali pa pruskega kralja. Armada naj bo močna, da varuje našo državo. Zastopa pa naša stranka načelo, da se skrajšaj službena doba od 3 na 2 leti, odpravijo naj se nepotrebne vojaške vaje in če začno razoroževati druge države, je potrebno, da razorožuje tudi naša država, kar bi bilo v veliko srečo. Delovali bomo nato, da bo imel obrtnik in tudi mali kmet (Medklici: Ne samo jud!) koristi od dobav za armado. Naglašam nadalje, da bo pospeševala S. L. S. vsa vprašanja glede na

napredek Ljubljane in osuševanje ljubljanskega barja. Smejo se zanašati, da bo storila stranka svojo dolžnost. Danes smo zbrani v tako ogromnem številu. Zahvaljujem se vam za tako veliko udeležbo. Držimo skupaj in vsak, ki je tu, naj tudi 14. maja odda svoj glas za kandidata, ki smo si ga izbrali. A ni dovolj, da stori vsak svojo dolžnost. Vsak mora pripeljati s seboj tudi doto, druge volivce, tudi ob tej priliki, ob volitvah. Držimo se zvesto, kar smo sklenili in skrbimo, da danes izbranemu kandidatu prav vsi oddamo svoj glas. Če to storimo in pridobimo še druge, idimo narazen v zavesti: 14. maja mora biti zmaga na naši strani! (Živahno odobravanje.)

Ob 12. poludne je predsednik dr. Šusteršič zaključil zborovanje, ki je trajalo dve uri.

Volivni boj.

(Izvrševalni odbor slovenskega kršćanskega socialnega delavstva in državnozborske volitve.) Priporočamo po zaupnih shodih S. L. S. odobrene kandidature za državni zbor. Delavci, delajte na to, da se povsod na Kranjskem izvolijo kandidati S. L. S., ki je postavila svojim kandidatom tudi delavskega zastopnika. Delavke nimate sicer še volivne pravice, a vaša agitatorična moč je velika, zato i ve na delo za kandidata S. L. S., ki je pravična delavstvu. Nujno potrebno je, da se delavstvo dne 14. majnika udeleži volitev. Zato naroča 'izvrševalni odbor slovenskega kršč.-soc. delavstva' vsem delavskim organizacijam, naj nastopijo dostojno pri svojih delodajalcih, da se dá na dan volitev dne 14. majnika dopoldne delavstvu prosto in se mu tako omogoči, da lahko izvrše delavci volivci svojo volivno pravico kot državljani. Od delodajalcev pričakujemo, da dajo prostovoljno delavstvu na dan volitve, oziroma ožje volitve, prosto dopoldne in tako priliko, da izvrši delavstvo svojo volivno pravico.

Shod na Premu, ki ga je včeraj popoldne priredil državnozborski kandidat dr. Žitnik, je bil dobro obiskan in se je vršil v stari graščini v najlepšem redu. Prostor je bil okrašen s papežev in cesarjevo podobo ter mnogimi zastavami. Kandidat je v daljšem govoru pojasnil program S. L. stranke, osobito z ozirom na kmetiški stan. Liberalci so že po svojih načelih nasprotniki kmetu in njegovim težnjam. To so pokazali v državnem in deželnem zboru. Govornik je mej živahnim odobravanjem poslušalcev dokazoval gorostasne budalosti, ki jih je znani ljubljanski prihajač na letakih raztrosil po bistrškem sodnem okraju. Ta cunjar pravi, da bivši poslanec dr. Žitnik ni storil drugega, nego da je zvišal davke. No, ko bi bil zvišal davke, potem Žitnik gotovo ni taka ničla, kakor ga opisuje »Narod«. Sicer je pa državni zbor v zadnjih letih dovolil edinole davek od železniških vozniških kart. In proti temu davku so glasovali kot en moč vsi naši poslanci, torej tudi Žitnik. Dalje trdi liberalni krošnjar, da so dr. Šusteršič, dr. Žitnik in tovariši glasovali za kanone, bojne ladje in nove bataljone. Kolikor trditve, toliko laži. Stroške za vojake, kanone in bojne ladje ima pravico dovoljevati le delegacija, v kateri pa dr. Žitnik nikdar ni bil. Torej Žitnik tudi glasoval nikdar ni za kanone in ladje. Pač pa je bil zadnja leta v delegaciji dr. Šusteršič, ki pa je, kar stoji črno na belem tiskano v zapisniku, glasoval proti izdatkom za nove kanone. Liberalni metlar gotovo računa na zabitost svojih zaslepljenih pristašev, ko pravi, da so naši poslanci zginili v državnem zboru kakor muha proti slonu. Na drugi strani tiskane cunje pa laže, da so se naši bivši poslanci že za bodoče obvezali vladi, da bodo glasovali za topove in dovolili denar za vojsko. Krave na perserski gmajni niso tako neumne kakor liberalni podrepniki, ki lovi notranjske zavedne kmete v svoj tabor. Če so bili naši poslanci muhe, potem je vlada gotovo raje iskala slone. Toda čemu bi se dalje razgovarjali z liberalnimi bratci, katerim se že otroci smejejo. Na koncu shoda je prišel zopet prodajati svojo nestalnost znani Žnidaršič iz Bistrice, kateremu pa so takoj razburjeni možje zamašili usta. Predsednik shoda, gosp. nadučitelj Ravnar, predlaga naj vzdigne roke, ki so za kandidatura Žitnikovo. Z navdušenjem vzdignejo volivci roke. Ko predsednik zahteva, naj vzdignejo roke tisti, ki so proti Žitniku, še Žnidaršič in njegov bratranec iz Bistrice ne vzdigneta rok. G. nadučitelj Ravnar meji burjni živio-klici na cesarja zaključil zborovanje. Liberalci pa so imeli svoj shodek doli v Bitnjah pri Klobučarju, kamor so vabili volivce s pijačo, kar je sedaj po zakonu strogo prepovedano.

Volivni shod v Št. Vidu nad Ljubljano se je včeraj popoldne sijajno izvršil. Prostrana Belčeva dvorana bila je natlačeno polna. Poleg volivcev domače občine, prišli so tudi ugledni volivci — župani, svetovalci itd. — sosednih občin: iz Šmartna, Medvoda, Ježice, Črnuče, Zg. Šiške, Dobrove itd. Predsednikom je bil soglasno izbran g. župan Belec, podpredsednikom pa šmartinski župan g. Teršan. Ko je predsednik dal besedo kandidatu S. L. S. dr. Šusteršiču, so viharji živio-klici zaorili po dvorani. Dr. Šusteršič je v triletnem govoru razvil program S. L. S.

Govor so volivci napeto poslušali in večkrat prekinili z živahnim odobravanjem. Ob koncu govora sledilo je burno odobravanje. Po dr. Šusteršičevem govoru razvila se je zanimiva debata. Volivci so izražali svoje želje in stavili do g. kandidata razna vprašanja, na koja je odgovarjal v občno zadovoljnost. Ko končno predsednik kandidaturu dr. Šusteršiča da na glasovanje, bila je ta z viharnimi živio-klici soglasno sprejeta. Na predlog g. župana Belca bile so soglasno sprejete resolucije radi lovškega zakona in pa radi spremembe zakona o osebnih dohodninih v prilogi kmeta.

Iz Komende. Nad 200 mož iz devetih občin se je zbralo včeraj popoldne pri volivnem shodu, ki mu je predsedoval dež. poslanec Mejač, poročal je na njem dr. Krek. Pokazala se je popolna edinost in soglasje.

Iz Kamnika. Zvečer smo imeli včeraj volivni shod v lepi, prostrani dvorani društva Kamnik. Predsedoval je Benkovič. V poldrugournem govoru je pojasnjeval dr. Krek pomen in namene S. L. S. Volitve bodo pokazale, da ima stranka tudi pri nas večino.

(Zaupni sestanek) imajo danes zvečer »mladi« v Novakovičevi gostilni v Sodnijskih ulicah. Posvetovali se bodo, ali jim kaže postaviti lastnega kandidata za državnozborske volitve v Ljubljani.

(Volitve v Istri). Laški listi javljajo, da so Lahi postavili v volivnem okraju Buje kandidata v osebi dr. Benatija, ki je bil že doslej poslanec, v okraju Pazin pa Viktorja Mraka, da tu preštejejo svoje glasove. Kandidata za Pazin, s katerim volijo tudi Buzet, Labur in Barban, doslej hrvaška stranka še ni postavila kandidata, a bo skoro gotovo Laginja. Poslanec Spinčič bo kandidiral v volivnem okraju Volosko Krk Čres, kateri okraj je doslej zastopal.

(Poljski narodni svet). L v o v 3. Pod predsedstvom kneza Czartoryskega se je vršil shod delegatov poljskega narodnega sveta, ki se ga je udeležilo 400 odposlancev iz cele Galicije. Izvolili so v izvrševalni odsek 12 Poljakov; Judje so sklenili izstopiti iz narodnega sveta, ker se nobenega Judo ni izvolilo v eksekutivni odbor. Narodni svet bo postavil kandidata za vse gališke volivne okraje pozneje.

(Volivni dan). Češki železničarji so naprosili ministra dr. Pacaka, naj posreduje da bodo železničarji 14. maja prosti; vsaj tovarniški promet naj se ustavi. Minister se bo za to zahtevo zavzel.

(Proti svetosti zakona). Praga 3. Tu se je vršil shod za »reformo« zakona, katerega se je udeležilo 1500 oseb. Poročevalca sta bila Čeh Bauček in Nemec Ženker. V debato je posegel seveda tudi profesor Masaryk. Shod je sklenil resolucijo, kjer pozivlja vse zakonodavne činitelje, predvsem pa prihodnje liberalne državnozborske poslance, naj se zavamejo za civilni zakon ter za odpravo vseh zakonskih zadržkov, ki se tičejo veroizpovedanja in višjih duhovskih redov.

(Mladočeški strankarski shod) se ravnokar vrši v Pragi. Prof. Fiedler poroča o reformi programa in organizaciji mladočeške stranke.

Dnevne novice.

+ **Železniška vest.** Uradni list železniškega ministrstva objavlja imenovanje nadzornika g. Palassmanna v Beljaku načelnikom prometnega oddelka pri ravnateljstvu državnih železnic v Trstu. Dosedanji načelnik tega oddelka, višji nadzornik pl. Eggenberger je upokojen. Poroča se nam z Dunaja, da kuhajo v železniškem ministrstvu ravnokar velevažne osobne premembe pri ravnateljstvu državnih železnic v Trstu. Da ne dočakamo neugodnih presenetelj iz kuhinje parlamentarnega ministra na dunajskem »Schillerjevem trgu« — čuvajo naj naši merodajni faktorji tudi v brezparlamentarnem času!

+ **Dr. Edvarda Grega osemdesetletnica.** Danes praznuje svojo osemdesetletnico češki pisatelj dr. Edvard Greg. Pisatelj je že od l. 1861. Dasi svobodomiselnega mišljenja, ga ne sovražijo niti politični njegovi nasprotniki. Kljub svoji starosti je ostal živ in mlad in mu želé celo njegovi češki politični nasprotniki še mnogo let.

+ **Poveljnik tretjega armadnega zbora,** Eduard vitez Succovaty bo 1. maja vpokojen. Njegov naslednik bo ali Potiorek ali pa Moric grof Attems.

+ **Lekarne se podržavijo,** pa ne v Avstriji, ampak na Hesenškem. Lekarnarji bodo ondi dr. uradniki, zdravila pa se pocenijo.

— **Tri laške ogledube** so včeraj prišli v Radovljico.

— **Pasivna resistenca v Trstu končana.** Uradno poročajo: Na shodu dne 2. t. m. uslužbencev južno in državne železnice se je sklenilo končati pasivni odpor, a takoj zopet pričeti s pasivnim odporom, ako bi ne držali danih obljub. Nezadovoljni so že nestalni uslužbenceh obeh železnic, ki hočejo nastopiti samostojno in so izbrali zato svoj lastni odbor. Služba se vrši od polnoči dne 2. t. m. na obeh železnicah normalno.

Ljubljanske novice.

Ij **Javno predavanje.** Opozarjamo na javno predavanje g. prof. Knifca, ki bo jutri ob pol 8. uri zvečer v »Slovenski krščansko socialni zvezi«.

Ij **Sloviti govornik P. Polifka,** redemptorist se je pripeljal v soboto zvečer v Ljubljano. P. Polifka, ki je tudi znan pisatelj, je včeraj zvečer imel v stolnici prvi svoj govor. Do 12. marca bo imel v stolnici času primerne govore in sicer vsak večer ob pol sedmih, obe nedelji, to je 3. in 10. marca pa tudi ob pol desetih. K govorom se vabijo vsi meščanski in posebno pa še izobraženi sloji in stanu uradnikov, profesorjev, učiteljev, trgovcev; vabijo se p. n. gospe in gospodične.

Ij **Kipar Andrej Rovšek umrl.** Včeraj ob pol 3. uri zjutraj je umrl v tukajšnji deželni bolnici šinom slovenske domovine znani in spoštovani g. Andrej Rovšek. Pokojni Andrej Rovšek je otvoril pred dobrimi 15 leti v Ljubljani svojo podobarsko delavnico in njegovo ime je hipoma zaslovelo po izbornih delih, katerim je mož globoko verskega prepričanja razumel vdihniti izraze prave nabožnosti. Njegova dela so pravi kras cerkvam. Povsod po Ljubljani je pokojni Rovšek nastopil odločno kot naš somišljenik. S svojim moškim nastopom, združenim z ljubeznivostjo in prijaznostjo, si je povsod pridobil splošno spoštovanje, zato za njim odkritosrčno žalujejo vsi krogi, ki so poznali pridnega in podjetnega moža. G. Rovšek je že dalje časa bolehal, v soboto so ga prepeljali v bolnico, kjer je bil včeraj zjutraj operiran, a je operaciji podlegel. Naj počiva v miru blagi mož in naj dobi plačilo pri Bogu, za katerega čast in slavo je mnogo storil po slovenski domovini. — Pogreb g. Andreja Rovška bo jutri ob pol 3. uri popoldne iz deželne bolnice.

Ij **Občinski svet** ima redno sejo v torek, dne 5. marca 1907 ob 5. uri pop. v mestni dvorani. Na dnevnem redu je: Personalnega in pravnega odseka poročilo o županovih nasvetih glede na izpremembo občinskega reda in občinskega volivnega reda. Poročevalec dr. Oražen.

Ij **Prvi katehetski shod** se bo priredil v Ljubljani med letošnjo počitniško dobo. Posvetovanja se že vrše. Pripravljalni odbor opozarja vse ljubljanske gg. katehete, da se udeležijo jutri ob petih popoldne tozadevnega sestanka v knezoškofiskem dvorcu (pritličje).

Ij **Dobrodolna prireditel** vrgla je blizu 1700 K za oskrbovalnico za jetičnike. Skupni dohodki znašali so nad 2000 K, stroški nekaj nad 300 K.

Ij **Prestopil** je včeraj v stolnici g. Nikolaj Čizmič iz pravoslavne v katoliške cerkev.

Ij **Iz gostilniških krogov.** »Slovenski Narod« z dne 21. svečana je prinesel med drugimi novicami tudi notico: »Domača vina«, v kateri gospod dopisnik, (menda lastnik gospod »birt« Rohrman sam) slavo poje edino le eni gostilni, kjer se toči edino pristno domače vino. Na to samohvalo mu bodi povedano, da smo ljubljanski gostilničarji točili pristno domače vino še predno je gosp. Rohrman »birt« postal, in vedel kaj od gostilniške obrti. Gosp. dopisnik namigava, da je prva gostilna »pri Roži«, ki toči pristno domače vino. Nato bi vprašali slavno sanitarno oblast, zakaj ne nadzoruje tudi drugih gostilen, da se prepriča, kje se toči le pristno vino in ne »domača mešanica«. Dalje, zakaj obrtna oblast tako protežira tuje, da dovoljuje tuja vina uvažati v Ljubljano ter dovoljuje barantije z koncesijami, da tako nastane toliko »lajkov«, kakor jih dopisnik imenuje. Nastane tudi vprašanje ali je mogoče točiti pristno »domače« vino po 28 kr. liter, uštevisi užitnino in drugi trošek, ker gosp. Rohrman kot izvežban trgovec, gotovo ne pušča dobička iz vidika. Kakor je iz dotičnega dopisa razviditi, je gospod Rohrman, »birt« »pri Roži«, pokupil vse domače pristno vino, to je lepo, pri tem bo imel ogromnih dobičkov, Bog ne daj, da izve o tem davčna komisija! Znano pa je, da vkljub temu, da je gospod birt Rohrman pokupil vse pristno domače vino, kakor on misli, imajo tudi drugi gostilničarji v Ljubljani pristna domača vina, ker nikakor ni misliti, da je za vino »pri Roži« sijalo posebno narodno solnce, — so tudi drugi gostilničarji narodni. Gospodu »birtu« bi pa priporočali, saj ima denar, — naj kot narodnjak svojo reklamo objavlja v inseratnem delu, ne pa brezplačno med dopisi. — Več ljubljanskih gostilničarjev.

Ij **Samoumor.** Danes dopoldne so našli obešenega v podstrešju hiše št. 9, na Franca Josipa cesti 27-letnega slugo Luckmannove banke Franceta Ahlina, rodem iz Moravč. Truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu. Urok samoumora je neznan.

Ij **Mrzlo kopelj** si je privoščil včeraj popoldne v Gradašču neki sobni slikar. Poprej se ga je bil malo preveč navlekel, potem pa je skočil v vodo. Ta je pa bila tako mrzla, da je slikarja stresla, nakar jo je popihal iz vode.

Ij **Panorama Kosmorama.** Glavno in stolno mesto Bavarske, Monakovo, slovi po celem svetu, ker se tam goji umetnost, zlasti slikarska in kiparska. Mnogo zanimivosti Monakova vidimo tekoči teden v »Panorami-Kosmorami«, posebno notranjosti raznih dvoran, polnih umetniških proizvodov. Lepe so zlasti množestvene cerkve, ki jih vidimo v krasno izvršenih naravnih posnetkih. Ogled se toplo priporoča. Prihodnji teden »Vzhodna Indija«.

Ij **Smrtna nesreča.** Ko so v soboto popoldne nakladali hlapci trdce J. C. Mayer pod skladiščem v Kolodvorskih ulicah št. 7 na voz razne zaboje, je 27letnemu hlapcu Francu Ogrincu iz Grosupljega pakel 350 kg težak zaboj na hrbet, ki ga je tako poškodoval, da je nesrečnež čez par minut umrl

Po komisijonelnem ogledu, so truplo prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu. Ogrinc je nameraval v kratkem odpotovati v Ameriko.

Ij Tatvini. Branjevki Mariji Jakolinovi je bil ukraden dne 1. t. m. med 7. in 8. uro na Pogačarjevem trgu zaboj citron, vrednih 4 K. — Premogokopu Rudolfu Urankarju iz Konderš v litijskem okraju, je bila ukradena iz žepa, ko je v soboto zvečer na ulici v Pristovskih ulicah zaspal listnica, v kateri je imel 174 K denarja.

Izgubljene in najdene reči. Apolonija Dežmanova je izgubila denarnico s vsoto 3 K in nekaj drobiža. Neka dama je izgubila črn muf vreden 16 K. Gimnazijalec Ivan Uran je našel srednjo vsoto denarja ter jo oddal na magistratu.

Zahtevajte „Slovenca“ v vseh gostilnah! — Zahtevajte „Slovenca“ na kolodvorih!

Štajerske novice.

Za častne kanonike so imenovani: č. g. Martin Jurkovič, duh. svetovalec in dekan v Ljutomeru, č. g. Anton Šlander, duh. svetovalec in dekan v Starem trgu pri Slovenjemgradu, in Franc Hrastelj, duhovni svetovalec in dekan v Konjicah.

Š Štajerski deželni zbor. Poslanec Hagenhofer je vložil volilno reformo za štajerski deželni zbor, ki posebno razširja volilno pravico za kmeta. Vsak kmečki zastopnik, ki plačuje 100 goldinarjev realnega davka, naj voli v veleposestniški kuriji.

GREGORČIČEVU SPOMINU.

Slavnostni večer, združen s koncertom

bo v nedeljo, dne 10. marca v veliki dvorani hotela »Union«. Sodelovali bodo trije pevski zbori in sicer moški zbor društva rokodelskih pomočnikov, društva za delavke in mešani zbor »Slovenske krščanske socialne zveze«. Pevski zbori pojo v Gregorčičev spomin več novih skladb, ki so bile prirjene nalašč za ta večer. Prolog za ta večer je zložil g. dr. Miha Opeka in ga sam govori. Veleugledni pisatelj F. S. Finžgar predaja Gregorčičevemu spominu »Hčerke trenutka...« Sodeluje odlična pevka gospodična Erna Povšetova, kot deklamatorja pa gg. Ravnihar in Orehek. Čisti dohodek je namenjen Gregorčičevemu spomniku. Natančnejši program jutri objavimo, za danes kličemo: Prihodnjo nedeljo vsi častilci Sim. Gregorčiča v veliko dvorano »Uniona«!

Telefonska in brzojavna poročila.

NEZAUPNICA DR. KOGOJU.

Jesenice, 4. marca. Na včerajšnjem shodu savskih posestnikov in davkoplačevalcev se je enoglasno sklenilo dati jeseniškemu županu dr. Kogoju nezaupnico.

KRŠČANSKI SOCIALCI IN KONSERVATIVCI NA TIROLSKEM.

Inomost, 4. marca. V Sterzingu se je vršil strankarski shod tirolskih krščanskih socialcev. Schraffel je prebral izjave o kompromisu s konservativci. 40 za, 300 proti. Sprejeta je bila Schrafflova resolucija proti kompromisu.

PASIVNI ODPOR NA JUŽNI ŽELEZNICI KONČAN.

Dunaj, 4. marca. Južna železnica naznanja, da se od danes zopet sprejema tovarno blago za Trst, izvemši les.

ŠKANDALI NA LVOVSKEM VSEUČILIŠČU.

Lvov, 4. marca. Danes so bili na tukajšnjem vseučilišču velikanski škandali. Poljski dijaki so hoteli, naj rusinski dijaki zapuste vseučilišče. Rusinski dijaki so se branili. Prišlo je do pretepa. Poljski dijaki so rusinske dijake nesli iz vseučilišča. Končno je morala posredovati policija. Vseučilišče je začasno zaprto.

SAMOUOMOR TOVARNARJA.

Dunaj, 4. marca. Drug tvrdeke za svetilke Dittmar Adolf Ring si je pognal kroglo v glavo.

VELIKA STAVKA KROJAČEV.

Berolin, 4. marca. Tu stavka 1700 krojačev. Danes se razširi stavka na vse tvrdeke.

NAJNOVEJŠE IZ RUSIJE.

Peterburg, 4. marca. V Peterburgu je vse vojaštvo konsignirano v vojašnicah, ker se ob otvoritvi dume boje štrajkov in nemirov. Vojaki imajo strojne puške.

Peterburg, 4. marca. Kakor znano, je mesto Peterburg izvolilo med drugim za svojega poslanca tudi prosvitljenega duhovnika Petrova, ki je zdaj za kazen interniran v samostanu Ceremenec. Sveti sinod se je bavil z vprašanjem, kako naj se postopa s Petrovom, ako zapusti samostan, da se udeleži dume. Sklenili so, da ga bodo v tem slučaju tožili zaradi nepokorščine. Zanj je govoril samo metropolit peterburški, Antonij.

Berolin, 4. marca. Antisemit Kruševan je na volivnem shodu v Peterburgu napovedal ljudsko sodišče. Ljudstvo bo revolucionarce in levčarje potopilo v krvi. Baje bo car sprejel tiste poslance dume, ki so člani »Zveze pravih ruskih ljudi«.

Kijev, 4. marca. 2000 dijakov je vdrl v kijevsko vseučilišče, razbilo opravo in uničilo v knjižnici mnogo knjig. Nato so na dvorišču zborovali ter sklenili oster protest proti postopanju vlade pri volitvah.

Reval, 4. marca. Šest neznancev je umorilo estlandskega veleposestnika, članadržavnega sveta, barona Budberga. (Budberg

je bil po rodu Nemec, po mišljenju pa odločen pristaš ruskega samodržstva.

Moskva, 4. marca. Tambovski gubernator Muratov zahteva v nekem vladnem listu, naj se vsakokrat, kadar kak revolucionar ubije kako vladno osebo, določi izmed znanih revolucionarcev z žrebom več oseb, katere obsodijo na smrt. Vsak policaj je vreden dva, vsak minister dvajset revolucionarcev, ki naj bi se na ta način obsodili.

Peterburg, 4. marca. Včeraj je 1500 policistov obkolilo politehniko in izvršilo preiskavo. Dobili so pri dijakih 12 bomb, 2 funta dinamita in več drugih eksplozivnih snovi. Več oseb je aretiranih.

OTVORITEV DUME.

Peterburg, 3. marca. Duma bo otvorena v torek ob 12. uri opoldne v tavrjski palači.

ŽRTEV SVOJEGA POKLICA.

Kronstadt, 4. marca. Na kugi oboleli preiskovalec kuge, zdravnik Scheiber, je danes umrl. Truplo so sežgali.

NEMIRI V OSREDNJI AMERIKI.

Washington, 4. marca. Čete republike Nicaragua so zasedle honduraško mesto El Corpus, odkoder se lahko pride do glavnega mesta Tegucigalpa.

Helena Levč

včeraj zvečer ob pol 11. uri po kratki in mučni bolezni previdena s sv. zakramenti za umirajoče v 63. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajke bo v torek dne 5. t. m. ob pol 7. uri zjutraj iz hiše žalosti na žup. pokopališče v Mengšu.

Predrago pokojnica priporočam v blag spomin.

Mengeš, 4. marca 1907.

Janez Levč
brat.

462

Anton Jazbec

kn.-šk. svetovalec in mestni župnik v Slovenjemgradu

danes ob 5. uri zjutraj nenadoma preminul.

V Slovenjemgradu, 3. sušca 1907.

Lovro Vaupot, Albin Kosem, Josip Žnidar.

Portretni slikar L. J. Fröhlich Hrenove ulice 17

se priporoča najtopleje v

izvrševanje portretov

s črno kredo, v akvarelu ali z oljnatimi barvami. Prosim naj se ogleda razstavljena slika v trgovini s steklom gosp. Pavschina v Wolfovi ulici.

463 3—1

Vabilo k rednemu občnemu zboru „posojilnice v Radovljici“,

registrirane zadruge z omejenim poroštvom, kateri se vrši v četrtek, dne 14. marca t. l. ob 3. uri popoldne v lastni pisarni s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo ravnateljstva
2. Potrjenje letnega računa za l. 1906
3. Razdelitev čistega dobička
4. Volitev ravnateljstva
5. Volitev nadzorstva
6. Določitev vstopnin novih zadržnikov
7. Slučajnosti.

Ravnateljstvo.

451 1—1

Zahvala.

Za mnoge dokaze prisrčnega sočutja med boleznijo in ob smrti iskreno ljubljenega sina oziroma brata častitega gospoda

Jegliča Ivana

duhovna v. p.

izrekamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, kakor tudi darovateljem krasnih vencev našo najprisrčnejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo preč. g. dekanu A. Koblerju, preč. gosp. dr. J. Debevcu za ganljivo-tolažljiv cerkveni govor v slovo ranjkemu in za mnogokratne obiske, preč. g. M. Kozeliu, kakor vsem drugim č. duhovnikom in bogoslovcem, ki so od blizu in daleč prihiteli in rajncega spremlili na zadnjem potu. Istotako se zahvaljujemo gosp. učitelju V. Zirkelbachu, ki se je udeležil pogreba s šolsko mladino in gg. orožnikom!

Zahvalo izrekamo tudi vsem župljanom, ki so s svojo obilno udeležbo pri pogrebu pokazali svoje spoštovanje in ljubezen do pokojnika.

Podbrezje, 28. sveč. 1907.

454 (1—1) Globoko žalujoči ostali.

Marija Rovšek naznanja v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov vsem prijateljem in znancem prežalostno vest, da je njen iskreno ljubljeni in dobri soprog, oziroma sin, brat, stric in svak, gospod

Andrej Rovšek

podobar

danes, dne 3. marca, ob pol 3. uri zjutraj po dolgi in hudi bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče v 43. letu starosti blaženo zaspal v Gospodu.

Pogreb bo v torek ob pol 3. uri pop. iz deželne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v raznih cerkvah.

Ljubljana, dne 3. marca 1907.

Dvoje majhnih stanovanj

z eno sobo in z dvema sobama s pridatki se odda za maj t. l. v **Salendrovih ulicah 6.** 461 2—1

Poizve se tam v III. nadstr. pri gospodarju.

Anton Jazbec

kn. šk. svetovalec in mestni župnik v Slov. Gradcu,

v starosti 70 let, dne 3. t. m., ob petih zjutraj nenadoma izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb ranjkega gospoda vršil se bo v torek dne 5. t. m. dopoldne.

Bodi mu blag spomin.

V Slovenjem gradu, dne 3. sušca 1907.

August Günther, okrajni načelnik in predsednik odbora.

Janez Pungarscheg, predsednik ravnateljstva.

455

Br. Novakovič, Ljubljana.

Slavnemu občinstvu naznanjamo, da smo prevzeli, popolnoma prevredili in odprli staroznano domačega pridelka, enake vrste in po tistih cenah, kakor v Vinotoču v Sodnijskih ulicah št. 4.

Zahvaljujemo se za do zdaj nam izkazano zaupanje in se priporočamo, zagotavljajoč sl. občinstvu solidno in ceno postrežbo.

Z veselo spoštovanjem

416 3—3

Prvo vzorno skladišče dalmatinskega vina domačega pridelka.

Stari trg št. 6, telefon št. 244.

Andrej Rovšek, 452

podobar,

v nedeljo, dne 3. t. m. rano zjutraj mirno in blaženo v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v torek, 5. t. m. popoldan ob treh iz deželne bolnišnice na pokopališče pri Sv. Križu.

Blagi pokojnik bodi priporočen v pobožno molitev in trajen spomin.

LJUBLJANA, 4. marca 1907.

Karol Fabiani

trgovec v Kranju

danes ob pol 8 uri zjutraj po dolgi bolezni previden s sv. zakramenti v 40. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v torek dne 5. marca ob 3. uri popoldne na pokopališču v Ščofjiloki.

Dregeza rajnika priporočamo v blag spomin.

Ljubljana, 4. marca 1907.

Pariški modeli

so ravnokar došli!

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović

Ljubljana, Mestni trg 5.

463 3—1

Anton Jazbec

kn. šk. svetovalec in mestni župnik v Slov. Gradcu,

v starosti 70 let, dne 3. t. m., ob petih zjutraj nenadoma izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb ranjkega gospoda vršil se bo v torek dne 5. t. m. dopoldne.

Bodi mu blag spomin.

V Slovenjem gradu, dne 3. sušca 1907.

August Günther, okrajni načelnik in predsednik odbora.

Janez Pungarscheg, predsednik ravnateljstva.

455

Br. Novakovič, Ljubljana.

Slavnemu občinstvu naznanjamo, da smo prevzeli, popolnoma prevredili in odprli staroznano domačega pridelka, enake vrste in po tistih cenah, kakor v Vinotoču v Sodnijskih ulicah št. 4.

Zahvaljujemo se za do zdaj nam izkazano zaupanje in se priporočamo, zagotavljajoč sl. občinstvu solidno in ceno postrežbo.

Z veselo spoštovanjem

416 3—3

Prvo vzorno skladišče dalmatinskega vina domačega pridelka.

Stari trg št. 6, telefon št. 244.

„Narod“ in resnica pred porotniki.

Dokaz resnice, to je pravo strašilo za časnike »Narodovega« kalibra. Boje se ga bolj kot vrag križa, in skuša o se mu izogniti na vse mogoče načine. Navadno se norčujejo iz slučajev, ki niso slučaj, ali svojo usodo tudi v zadevah, kjer ne morejo doprinesiti dokaza resnice, radi zaupajo slučajem porotne razprave.

»Slov. Narod« je dne 12. maja 1906 obžaloval z ogorčenjem poštenjaka, da ljudje dajejo darove za kapucinske cerkev na Reki, ker reški kapucini tega niso vredni, kajti so kapucina K. na Reki zaprli, ker je uganjal »fridolinstvo« z 12 do 16 let starimi dečki. Seveda so morali vsled tega kapucini tožiti, ker bi se jim sicer očitalo, da so molče priznali, da je omenjena nesramna notica resnična.

V preiskavi je »Narodov« odgovorni urednik sicer samozavestno trdil, da je omenjena vest resnična, ali — dokaza za to ni ponudil. Njegov zagovornik dr. Tavčar je marveč vložil proti obtožnici ugovor na nadsodišče, v katerem je dokazoval, da je pisava notice tako previdna, da se ne ve, kateri kapucin je žaljen, torej nobeden kapucin ni upravičen k tožbi. Nadsodišče pa je njegov ugovor zavrnilo kot neutemeljen. Ne rečemo, da je »Narod« skušal vso stvar odpraviti potom ugovora proti obtožnici radi tega, ker se je bal obsodbe ljubljanskih porotnikov. Stori je to le zategadelj, ker mu je bilo zelo neljubo, pri javni obravnavi povedati in pokazati, da nima nijednega dokaza za resničnost tega, kar je pisal. To je neprijetno tudi za »Narod«.

Prišlo je torej do obravnave, do tega torej, česar se je »Narod« bal iz edinega razloga, ker ni hotel javno pokazati — svojega velikega bogastva na pomanjkanju dokazov. Ravno na tem in edino na tem pa je bilo ležeče tožemči oo. kapucinom, ker s tem, da »Narod« ni mogel nikakor dognati niti sence dokaza resnice za svojo trditve, je bila čast kapucinov oprana. Drugega v to svrhu niso potrebovali.

Da pa »Narod« za svoje trditve ni imel nitij najmanjšega sledu kakega dokaza, to je pokazala jasno razprava, katere se je »Narod« tako bal, da je skušal s svojim docela ponesrečenim ugovorom spraviti brez obravnave stvar s sveta.

Pri sobotni obravnavi zagovarjal se je »Narodov« odgovorni urednik, g. R. Pustoslavšek s tem, da je bil baje »Narod« od več strani, med drugim tudi od nekega sodnega uradnika pozvan, naj priobči reško zadevo. Toda »Narod« je sila vesten list, ki ne dela nikomur krivice, torej so čakali, kaj poroče laški listi, in šele, ko so ti govorili, je tudi »Narod« poročal. Kapucini le ubogi »Narod« preganajo, druge, ki tudi isto trdijo, kot »Narod«, pa puščajo pri miru.

Zastopnik obtožbe, dr. Schweitzer, predlaga nato, naj se prečita pismo odvetnika dr. Maylenderja iz Reke, koji mu poroča, da sta bila na Reki dne 25. februarja 1907 obsojeni vsled tožbe kapucinov na denarne globe ali zapor dve osebi, ki sta razširjali isto, kar je »Narod« pisal, sodba pa, ki se je izrekla ustmeno, se ni radi kratke dobe, spisana. Sicer pa se »Narod« ne more sklicevati na druge, naj sam dokaže, da je res, kar je pisal.

Dr. Novak, ki je pri razpravi zagovarjal toženega »Narodovega« urednika, se protivi prebranju, ker je to le privatno pismo.

Sodni dvor (gg. podpredsednik Pajk, sodni svetnik Vedernjak in adjunkt dr. pl. Kočevar) sklene, da se pismo ne čita, ker je zasebna informacija.

Prečita se na predlog obtožbe zdravniško spričevalo o Juriju Krajačiču, ki je prvi izjavil na Reki, da je na njem izvršil kapucin hudodelstvo, a to takoj zopet prekalcal, ter izjavil, da sta ga dva delavca v to naučila. Bil je takoj zdravniško preiskani, a ni se našlo nikakih sledov takega dejanja na njem, on je patološki individuum, dostopen sugestiji, lažnjiv, je hodil 5 let v prvi razred ljudske šole, ne da bi kaj napredoval, odda naj se v kak zavod. Po zaslišanju je Krajačič izginil.

Dr. Novak predlaga, naj se prebere o in prestavijo vsi laški listi, ki so o tej zadevi pisali.

Dr. Schweitzer se protivi zato, ker bi vzelo le čas, ne koristilo pa nič, ker mora »Narod« to kar je on pisal, dokazati, ne pa to kar so pisali laški listi, ki so razum tega skoro vsi isti dan izšli, kot »Narod«.

Sodni dvor hoče v posvetovalno sobo. Tu pa skoči pokonci porotnik Anton Slatnar, kamniški tiskar, ter izjavi, da bi tudi porotniki radi slišali, kaj pišejo laški listi.

Po posvetovalju sodni dvor samo deloma ugodil želji dr. Novaka in Slatnerja in dopusti čitanje le tistih dveh laških listov, ki sta izšla pred dnevom objavljenia notice v »Narodu«.

Prečitata in prestavita se zadevni notici iz »Il Popolo« in »Il Piccolo«.

Vse je sedaj pričakovalo, da ponudi obtoženi dokaz resnice, toda zaman. Obtoženi je molčal, zagovornik njegov je molčal.

Avditorij, obstoječ po večini iz mladeničev, ki pisati pomagajo po bližnjih odvetniških pisarnah, pričakoval je od obtoženega interesantnih razkritij, a se je varal.

Ker se ni staval nadaljnji predlog, je predsednik zaključil dokazovanje.

Porotnikom stavili sta se dve vprašanji. Prvo, ali e s pripomočjo k natisku zadevne notice očital toženi kapucinom kaznjivo dejanje, drugo, za slučaj zanikanja prvega, ali jim je očital neuravaj ali sramotno dejanje.

Dr. Schweitzer pravi, da se obtožiteljem ne gre za osebo obtoženega, marveč le za stvar. Mesto, da bi bil obtoženi dognal ali

vsaj poskusil dokaz resnice, skril se je za papirnato steno dveh italijanskih listov. Kaj sta pisala ta dva lista? »Il Popolo« je poročal, da se je raznesla po Reki vest o nenravnem hudodelstvu izvršenem v kapucinskem samostanu, da je to vest započel nek fant, kojega so odvedli v bolnico, da ga preiščejo. »Il Piccolo« pa v bistvu isto s pristavkom, da so glasovi za in proti, da dve zdravniški preiskavi fanta nista podali pozitivnega dokaza o izvršitvi hudodelstva, in da se preiskava nadaljuje. Jaz sem za svobodo tiska tudi v takih stvareh. Toda vestna dolžnost lista je, da poroča resnico, ako torej stvar ni dognana, da to tudi pove. Tako sta pisala italijanska lista. Kaj pa se je naredilo v »Narodovem« uredništvu iz teh poročil o govoricah, o pomanjkanju dokazov v vršči se preiskavi? »Narod« je iz tega naredil gotovo dovršeno hudodelstvo, dovršil je isto član kapucinskega konventa na Reki za kojega cerkev dajejo ljudje denar, in »Narod« je tudi delal se kot da pozna ime hudodelca, a ga iz rahlostnosti ne izda, marveč le naznači z začetno črko K. Hudodelstvo kapucina je bilo tako v »Narodu« gotovo. Obtoženi odgovorni urednik je sam priznal, da je to vedoma objavil. Dejanje, koje se očita kapucinom, je po avstrijskem zakonu hudodelstvo, gotovo pa nečastno dejanje, saj pravi »Narod«, da so kapucina radi tega zaprli. Žaljeni so gotovo reški kapucini, med kojimi je eden, čegar rodbinsko, eden pa, čegar samostansko ime se začne s K. Vsi ti tožijo. Tega nazora je očividno tudi nadsodišče v svoji odločbi, s kojo zavrača ugovor proti obtožnici. Gotovo pa je žaljen kapucinski red, ki tudi toži. Recimo, da sta v kakem trgu dva trgovca, kojih enega rodbinsko, drugega krstno ime se začneja s K, in bi kdo, sicer ne po tisku, širil vest, da trgovec K iz dotičnega trga falzificira menice, bi ga gotovo oba tožila in bil bi tudi gotovo pred državnim sodnikom obsojen. Ali naj se obrekovanje, sicer kaznjivo, oprost, ako pride pred porotnike, ker se je izvršilo potom tiska. Taka namera, koje »Narod« ima, je naravno žalitev za porotnike. Zakaj pa ni obtoženi ponudil dokaza resnice? Vir, iz kojega je zajel notico, je izpovedba Krajačiča, patološkega individua, hereditarno obremenjenega, ki je enkrat trdil, drugič prekalcal, na kojem ni bilo najti sledov takega čina. Krajačič je 5 let izdelaval prvi razred ljudske šole, a ga ni izdelal. In to je vir, iz kojega zajema list, ki hoče biti za inteligenco! O dokazu resnice torej ni sledu. »Narod« hoče postaviti cel stan, namreč duhovskega, izven postav. Pomagati mu pri tem početju, bi bilo nevarno, kajti kar se danes zgodi duhovnom, se zgodi jutri lahko drugim stanovom. Postava obsoja žalitev časti, naj se žali čast duhovna ali koga drugega. Porotniki bi v enakem slučaju gotovo tudi poiskali sodišče. Ako bi kapucini ne tožili, bi se lahko reklo, da molče priznavajo. Nehvaležnost je, po blatu valjati čast reda, ki je za znanost toliko storil, ki služi nesebično bližnjemu, kot kapucini. »Narod« vedno pravi, da napada le tiste duhovne, ki se pečajo s politiko. Kapucini pri nas tega ne delajo in vseeno jih napada na tak način, to imajo za hvalo. Lahko je človek nasprotnik ljudi, ki zastopajo gotovo svetovno naziranje, ali v dostojni meji naj to kaže, časti nasprotnikov brez poviada in vzroka blatiiti ne sme. Znak zboljšanja naših javnih razmer je, da se je pojavila v zadnjem času nam sicer nasprotna struja, ki je javno obsodila osebne napade na duhovne. O bogastvu kapucinov ne more nihče govoriti, le eno imajo, to je čast, in to morajo braniti. Porotniki so prisegli, da dajo zakonu veljavo, sicer niso za izpolnitev prisege odgovorni svetnemu sodniku, le svoji vesti, ali radi te prisege naj spoznajo obtoženega krivim.

Dr. Novak skuša osmešiti obtožbo, iz koje čita z naglasom, ki naj bi bil humorističen, imena obtožiteljev kapucinov, tako naglašava besedo kapucin, vedno kapucin. Pravi, da »Narod« ni dolžil nikogar, da je samo registriral govorico. Notica »Narodova« je bila previdna in v ime prostosti žurnalista mora imeti list pravico tako poročati, kot je to storil. Take notice so zelo dobre, ker korrigirajo napačno življenje posemestnikov, da so ti potem previdnejši. Sicer je pa pisanje o »fridolinstvu« le neka neumnost. Zato ne gre, kaznovati urednika. Med tožniki ni nobenega kapucina, kojega ime bi se začelo s črko K. Protestuje proti temu, da bi se izrek nadsodišča izrabljial proti obtoženemu, nadsodišče je le reko, da je obtožbi mesto, da naj se torej obravnava vrši. Govoriti pa imajo porotniki in ti bodejo oprostili urednika.

D. Schweitzer: Kdor se je učil alfabetu, ve, da se začneja ime Kisak s črko K. To bi vedel celo Krajačič, ki je v Reki 5 let študiral prvi razred ljudske šole. Kisak je med obtožitelji. S praznimi šalami se ne nadomesti dokaz resnice.

Dr. Novak: Kisak ni kapucin, on je le »kozec«. S to temeljito cerkvenopravno razlago je končal.

Porotniki in sicer: Lipah Franc, trgovec v Dobrunjah, Boštjančič Josip, izvošček v Ljubljani, Slatnar Anton, tiskar v Kamniku, Majaron Ivan, gostinčar na Brezovici, Rus Ivan, posestnik v Zagorici, Ječmink Anton, trgovec v Ljubljani, Sv. Petra-cesta, Rus Josip, posestnik, St. Vid pri Brdu, Žužek Fran, nadinženir v poklju in mejiitelj tehnične pisarne v Ljubljani, Šelenburgove ulice, Citar Fran, gostilničar v Brneku pri Litiji, Žužek Karol, pekovski mojster v Ljubljani, Florjanske ulice, Tönnies Emil, tovarnar v Ljubljani, Dunajska cesta, Vidali Fran, mizar v Ljubljani, Prešernove ulice, so zanikali stavljena jim vprašanja in sicer prvo z 11 proti 1, drugo z 10 proti 2 glasovoma.

Načelnik porotnikov, Fr. Žužek, zasebni inženir v Ljubljani, naznani ta izrek.

Sodišče oprostí obtoženega. Dr. Schweitzer prijavlja ničnost in izjavlja, da ga ni izrek porotnikov na znane izkušnje zadnjih let prav nič presenetil. To smo poročali že v soboto in konstatujemo to še enkrat nasproti »Narodovemu« sobotnemu zavijanju dr. Schweitzerjevih besed. Naše poročilo naj poda zvedavemu »Narodu« odgovor na njegova vprašanja. Če bi kapucini ne bili tožili, bi bil »Narod« kričal, da je res, kar je pisal, ker pa so tožili, je molčal — in ni ponudil dokaza resnice. In to je tudi dovolj.

Dobrodelna prireditve.

v korist kranjske podružnice avstrijskega možnega društva za bolne na pljučih.

Malokatera prireditve je tako izborna vspeha, kot imenovana v soboto večer v veliki »Unionovi« dvorani. Zbrana je bila elita obeh narodnosti in dvorana je bila nabito polna. V prvi vrsti opazili smo eksclenčno podmaršala p. Dillmonta, dež. predsednika T. Schwarza, brigadirja Seibta, deželnega glavarja pl. Detela, župana Hribarja, zlasti venec dam iz naj boljših krogov: častništvo, uradništvo itd.

Vspored je bil izboren, a še izborneje izvajanje: to je bila splošna sodba in odobravanje, ki je sledilo vsaki točki, je bilo naravnost frenetično. Prvo točko vspeh je izvršila vojaška godba pod osebnim vodstvom kapelnika g. Christofa z eksaktnostjo, ki zasluži odličnega priznanja. Posebno pozornost so vzbujali otroški plesi, ki so zavzemali pet točk. Težko je reči, kateri bi dal prednost. »Ples metuljčkov« (Ina Črničev in Dana Pirc), dveh dražestnih mladih bitij, je bil ob razsvetliavi z reflektorjem nad vse nežen. »Albanski plesi« in »Beseda« izvajali so se pod spretnim vodstvom plesnega učitelja g. Morterje izvrstno. »Menuette« (osem izvajalcev — 4, pari), v elegantnih kostumih francoske baročne dobe, je vzbudil posebno pozornost. Najlepa točka z ozirom na dovršenost je bil sopolles Božene Hudnikove »La Gitana«, katerega je morala ponoviti.

Umetniške so bile koncertne točke. Tri je pela gospica Erna Povšetova, ki nam je že dobro znana koncertna pevka. Pela je ario iz opere »Traviata«, valček iz operete »Netopir« in »Studenček«. Njeno fino predavanje, umetniško dovršeno nuanciranje, njen zvonek glas — obsežen sopran, vse jo kvalificira kot izbornu šolano pevko. Izvajala je cele salve aplayza in morala še dodati en komad. V dar je dobila lep šopek rož. Na glasovirju jo je spremljal gojenec »Glasbene Matice« g. Dežela, pri katerem smo očudovali izbornu tehniko in pravi umetniški okus.

»Peece de resistance« celega večera pa je bil nastop odlične umetnice na goslih, ki živa evropsko slavo, preblag, gospe Marije Concha baronice Codelli. Čitali smo razne ocene italijanskih in nemških listov o njenih nastopih in reči moramo, da je njen sobotni nastop nadkrilil vse one vesti, ko smo jo čuli na lastna ušesa. Gracijozna lahkota, s katero vodi umetnica lok po strunah, katerim izvajlja zvoke polne življenja, polne milobe, da čutiš toplo pri srcu, ki daje akorde k njeni igri, je imponujoča; njen nastop je neprisljen, tehnika čudovita, samostojna. Zdelo se je, da so njene gosli živa stvar, ki govore živ jezik, ki nam šepetajo v uho očarujoče pravljice, pripovedujejo srčna čutila, ki dobivajo v naši duši stoteren odmev. »Ave Maria«, kako vzneseno umetniško stvarstvo reproducirano v rokah dame, ki s ponosom zre na umetnost kot svojo last. In »Ciganske melodije!« Igra baronice Codellijeve nas je v duhu vodila tja daleč v pustinje, kjer se v sanjavih poletnih večerih oglašava pesem cigana, ki poje ljubici vroč pozdrav. Kakor da jih nosi lahni zefir, nam playajo in done na ušesa ti zvoki in šele ko konča umetnica svojo igro, zavemo se, da smo še vedno na starem prostoru v dvorani. Odveč bi bila nadaljna hvala, ker umetnost, resnično umetnost, hvaliti z navadnimi izrazi, bi se reklo jo profanirati. Baronica je s svojo čarobno igro izvajala nepopisno navdušenje. Z največjim veseljem čujemo vest, da se ponovi prireditve z istim vspehom.

Slovensko gledališče.

Da ne bode kdo dvomil, da se res skrbi za mnogovrstnost repertoarja, konstatiramo, da se je včeraj popoldne igrala »narodna« igra »Revček Andrejček«, ki jo poznajo že najmlajši vrabci po strelah. Sicer igra še vedno ugaja nekemu delu občinstva in je bilo gledališče baje precej polno. Kakor se čuje, tudi igrano je bilo dobro. Pripomnimo, da je spisal igro (»s« Nullerl.) binš nemški, štajerski drž. poslanec Morré. Čin, čin, bum, bum! . . .

Zvečer se je pred polno hišo pela četrtič opera »Evangelinik«. Repriža na reprižo! Naj se nikdo ne čudi, da uvažujemo spretnost vodstva! Vse zavijanje in vsi napadi dobé o primernem času primeren odgovor.

Velikanska pridobitev za kmetijstvo.

Z Vrhnike se nam piše: Našemu veleučnemu županu Gabrielu Jelovšku se je v korist kmetu po neutrudilvi delavnosti posrečilo v podzemeljski votlini pri Pasariju v Podlipi iztakniti velikansko zalogo umetnega gnojia, — netopirjevih odpadkov. Sam je pred nekimi dnevi skrivnostno pravil nekaterim posestnikom iz Stare Vrhnike, da pomeni ta množina netopirjevih odpadkov velikansko premoženje. Kakor čujemo, že snuje zlasti

zadnji čas med svojimi pristaši konsorcij, kateri bi ta naravni zaklad vzdignil ter ga spravil v promet. Mi se le čudimo, da je naš požrtvovalni župan šele sedaj odkril to svojo iznajdbo, ki je znana že več let. Morda pa so vplivale podaljšanje vrhniške železnice ali pa bližajoče se občinske volitve? Vsekako je pa za naš okraj iznajdba netopirjevih odpadkov velevažna in za strokovnjake pomisleka vredna. Kdor bi se za to zanimal, naj se zaupno obrne na vrhniško županstvo, ker g. Jelovšek more dati pojasnila. I. V.

Burna seja tržškega deželnega zbora.

Pri podrobnosti razpravi o volivni reformi za tržški deželni zbor, ki ima namen, oropati Slovence vsega zastopstva, je poslanec dr. Rybaf v soboto izjavil, da bo odslej govoril slovensko, ker večina brezobzirno odbija izpreminjevalne predloge, katere je predlagala slovenska manjšina. V dvorani je nato nastalo vpitje. Ko je vpitje nekoliko utihnilo, je govornik začel v slovenskem jeziku: »Slavni zbor! Volilna reforma . . .« Vsi poslanci večine so vstali na to s svojih sedežev in vpili, da ne puste, da bi se slovensko govorilo. Ko je hrup nekoliko ponehal, je dr. Rybaf zopet začel: »Slavni zbor! . . .« Urnebesno vsikljanje ga je prekinilo. En laški poslanec je šel z dvignjenimi pestmi proti govorniku, a poslanec Ivan Goriup mu je zaklical: »Doli roke!« Poslanec dr. Venezian je zavpil dr. Rybafu: »Ne besede slovenski. Pojdite v vašo domovino in tam govorite slovenski!« Dr. Rybaf: »Ne pustim se strašiti! Tukaj bodem govoril slovenski!« Na to so laški poslanci zapeli: »Va fuori d'Italia, va fuori o straniero« (Pojdi ven iz Italije, o tujec!). a poslanec Alojzij Goriup je zapel: »Hej Slovani!« Na ukaz predsednika je bila izpraznjena galerija. Počasi so laški poslanci zapustili dvorano, dočim so naši — dr. Rybaf vedno stoji — ostali na svojem mestu. Pri govarjanje vladnega zastopnika ni imelo uspehov. Dober četr ure pozneje so se laški poslanci vrnili na svoja mesta. Deželni glavar je izjavil, da ima besedo poslanec dr. Mrach. Dr. Rybaf je protestiral, poslanec Alojzij Goriup pa je potegnil iz žepa lovski rog ter začel na istega trobiti na vso moč. Poslanec Gerdol mu je sekundiral s sireno (piščalko), a italijanski poslanec Samaja ilma je pomagal tudi pisikale na sireno. Videči, da ni nobene pomoči proti temu, je deželni glavar ob splošnem razburjenju zaključil sejo. Prihodnja seja bi imela biti v ponedeljek zvečer. Slovenski poslanci so izdali oklic na slovensko prebivalstvo mesta in okolice, kjer krivico volivno reformo, ki hoče Slovence v tržškem deželnem zboru oropati vsega zastopstva, odklanjajo ter naznanjajo brezobzirno obstrukcijo. —

Iz slovanskega sveta.

sl Za koga je glasovalo rusko uradništvo? Ruski dnevnik »S. P. V.« konstatira deistvo, da večina ruskih birokratov je podpirala pri volitvah stranko narodne svobode, nekateri celo opozicijske stranke. S temi nazori se ruska birokracija ni skrivala. Čim nižji so bili činovniki, tem bolj so glasovali z opozicijskimi strankami. Ruska birokracija je torej glasovala proti sami sebi. Na pot iste opozicije — pravi isti list — sta rusko birokracijo pripeljala dva motiva: nepotizem, ki vlada med zidovi ruskih državnih uradov in pa brezpametnost in brezkoristnost njenega delovanja.

sl Češka gledališča v Pragi imajo letos imenitno žetev. Vsa so izvrstno obiskovana, zlasti prostori »Narodnega gledališča« so skoraj vsak dan vsi prodani. Bode torej zanimivo navesti nekoliko števil, iz katerih se vidi, s kako velikim letnim prometom »Narodno gledališče« v Pragi deluje. Tako za preteklo sezono (ki se je končala poleti), znašali so dnevni dohodki skupaj 549.632 K 80 v. Plača članov znaša 762.100 K 58 vin., k temu se morajo prišteti honorarji za nastope gostov, ki so lani znašali 25.801 K 20 vin. Čisti dobiček pretekle sezone je bil torej zelo lep.

sl Stavka praških zidarjev. Iz Prage se javlja: Komaj so se pokazala znamenja bližnje spomladi, že se vidijo na vogalih praških ulic rdeči lepaki, ki pozivljajo zidarje-tovariše k shodom, ker dnevna plača 2 gld. 20 kr. se jim zdi premajhna. Ni dvomiti, da stavka ne bode imela nobenega vspeha. Stavčiji imajo tudi med seboj kartel in vrhtega se bode letos v Pragi malo zidalo. Na Kraljevih Vinogradih je tisoč stanovanj praznih, ravno tako v Pragi in predmestjih.

sl Pedagogično akademijo v Peterburgu namerava ustanoviti neki znani ruski vzgojslovec. Njegovega imena dosedaj ruski listi ne navajajo. Namen akademije bode strokovno izobraziti osebe obojnega spola, ki se hočejo specialno posvetiti vzgojslovni delavnosti. Poslušalci akademije morejo biti osebe obojnega spola, ki so dovršili višje učne zavode: samo izjemoma morejo biti poslušalci tudi absolventje srednjih šol. Akademija bode imela tri letnike. Predmeti, ki se bodo predavali, so temeljni in specialni. Temeljni predmeti bodo: pedagogično dušeslovje, zgodovina vzgojeslovja, šolska higijena, pedagogična patologija in uvod v pedagogiko. Razen tega se bode še predavala: anatomija, fiziologija, dušeslovje, zgodovina modroslovja in dr. Specialni predmeti bodo: metodika in zgodovina učnih predmetov; matematike, ruskega jezika in slovstva in dr. Predavanja bodo v zvezi s praktičnimi vajami. Tisti, ki dovrši vse letnike akademije, morejo dobiti naslov doktorja pedagogike.

— Zadeva rusinskih visokošolcev. Glede na zaprte rusinske vseučilišnice so nastala nespornostna v zadnjem ministrskem svetu. Minister Dzieduszycki je grozil, da izstopi iz ministrstva, ako ne kaznujejo rusinskih dijakov. Predsednik Ilovskega višjega deželnega sodišča vitez Mnicsek-Tchorznicki je nastopil polletni dopust, s katerega se najbrže ne povrne več. Utrujen je tudi podpredsednik Ilovskega deželnega sodišča Przulski in najbrže upokoje tudi ravnatelj Molnyka. Rusinski metropolit grof Szeptycki se je podal z dvema grškima katoliškima škofoma na Dunaj, da doseže s sodelovanjem pravosodnega ministra Kleina, da ustavi cesar kazensko postopanje proti rusinskim dijakom.

sl Zopet slovaški duhovnik obtožen. Slovaški župnik Rudolf Kocurek je tožen radi trojnega škovanja v svojih propovedih. Tožbo je povzročil kasprunski občinski tajnik, ki niti v cerkev ne hodi, torej propovedi niti slišal ni. Obravnava se bo vršila v Požunu; dan še ni določen. Niti staremu, 69letnemu duhovniku ne dajo Mažaroni miru — pišejo »Lud. Nov.« — Bog povni brezverskemu obrekovalcu po zaslugi! Ako mažaronski duhovnik raz prične zmerja Slovake, njih voditelje in časnike, to ni škovanje, za to je še pohvaljen!

sl Letopis sofijske univerze. Sofijska univerza, ki je sedaj vsled dijaških nemirov po vladnem ukazu zaprta, je izdala »Letopis za l. 1905—1906«. Letopis je velikanski zvezek, poln dragocene vsebine, ki gotovo zamaši usta vsem obrekovalnim časnikarjem, ki zatrjujejo, da profesorji sofijske univerze niso sposobni in zmožni za znanstveno delovanje. V knjigi so med drugim študija dr. Ivana Georgova (Prinos kam gramatičniji razvoj na detskija govor), dr. Teodorov-Balana: (»Knigopisnija trud u Blgarije«) itd.

Razne stvari.

Prihodnja dinastija sveta. Židovski listi poročajo vsi iz sebe od veselja: Često so primerjali barone Rotšilde z evropskimi vladarskimi rodbinami. Ne glede na to, da mnoge izmed njih prekašajo s svojo velikansko močjo, ki v mnogih deželah odloči o miru in vojni, so jim jako podobni v tem, da se ženijo le med seboj. Na ta način so prišle razne rodbine Rotšildov, dunajska, londonska, pariška in frankobrodsko, v tako zamotana medsebojna sorodstva, da bi se tudi sami jako težko kar iz spomina spoznali. Ženitve baronov in baronic Rotšildov izven lastnega kroga so jako redke. Pretekli teden so poročali o zarokah dveh Rotšildov, ki se pa nista držala stare navade. V Parizu se je 27letni baron Robert Rotšild zaročil z gospodično pl. Wertheimstein. Gospodična Nelly Beer pripada rodovini, ki zavzema med francosko finančno aristokracijo jako ugodno mesto. In če se ne motimo, je pariška rodovina Beerov v sorodu z berolinsko patrijsko rodovino istega imena, katerej pripadata tudi Giacomo Mayerbeer in pesnik Viljem Beer. Ženin gospodične pl. Wertheimstein bo najbrže sledil svojemu starejšemu samskemu bratu v dostojanstvu angleških peerov, ki je bilo njegovemu očetu 1885 podeljeno kot prvemu njegovega veropovedanja. Odtlej ne rabijo angleški Rotšildi nič več pristajajočega jim avstrijskega naslova baron. Sin lorda Rotšilda se imenuje: The honorable Cherris Rothschild in njegovi bratje se nazivajo »Mister Alfred de Rothschild« in »Mister Leopold de Rothschild«. — Izmed živčih Rotšildov je lord Rotšild gotovo najbolj zanimiva in izrazita osebnost, morebiti najbolj znamenita. On je čisto dosegel skupno, mogočno delovanje vseh Rotšildov, če se je šlo za to, da se nasprotnik ukloni njih volji. Le eden primer! Nekoč je severoamerikanskemu trgu odtegnil toliko zlata, da je nastala na borzi panika, ki je napotila državnega tajnika zunanj. zadev, da je, prav kakor je želel lord Rotšild, napram venezuelski republiki zavzel mesto sovražnega prav mirno-ljubno stališče. Slavnosti, ki sta jih privedla lord in lady Rotšild v svoje londonske palače, ali na gradu Tring, ki ga je nekoč podaril Karol II. svoje ljubici Nell Gwynn in pri katerih redko manjka kralja, prekašajo po krasoti vse prireditve najvišjega angleškega plemstva. Vrhutega se odlikuje lord Rotšild po skromnosti kot že njegovi predniki, ki je položila temelj njihovi moči. Če je v Londonu, dela vsak dan več ur v svoji pisarni v mestu; če se pelja iz Tringa v mesto, ima preprosto in dostojno oblečen pod pazduho veliko, črno usnjato mapo; vsled tega ga je smatral neki sprevednik nekoč za odvetnika in ni ravno preveč lepo ravnal z njim, dokler ni prihitel ves iz sebe postajenačelnik, ki je svojega uslužbenca poučil, da ima pred se-

boj moža, ki v vsej okolici, ki jo Angleži imenujejo Rotšildovo deželo, ni manj spoštovan, kakor kralj sam. Jezajev preročanje se je torej uresničilo.

Kako se čita z obraza? Izšla je v angleščini knjiga, ki se peča, kako naj se ugane z obraza človekov značaj. Črne oči kažejo, da ima človek strastno dušo, svitlo modre oči pomenjajo, da zna dotičnik računati, da je hladen in odločen. Svetlorjave oči pomenjajo razum, milino, nestanovitnost, ljubezen in značaj, ki se hitro izpreminja. Vidni dokazi dobrega govornika so naprej stoječe oči. Ljudje, ki imajo dober nos so vedno posebno nadarjeni. Več delavnosti ima oseba z velikim nosom, kakor ona z manjšim. Vsi veliki vladarji in voditelji kakor Wellington, Napoleon, Cezar in drugi so imeli velike nosove. Mož z manjšo množino možgan, ki ima velik nos, stori več, kakor pa mož z veliko množino možgan in z malim nosom. Velika nosova odprtina pomenja srčnost, majhna strah, dolge ozke nosne odprtine pomenjajo živahnost in osebno energijo, široke na stran obrnjene nosne odprtine pomenjajo ljubezen do konj. Oni, ki mu visi spodnja ustnica, ni odločen. Kateri ima stisnjene ustnice, je čist. Sovraštvo raztegne ustnice tako, da se vidijo zobje.

Človeška kuga v Indiji. S strahovito silo nastopa človeška kuga v Hindostanu. Po uradnih izkazih se je primerilo v času od 2. do 22. decembra 1906. l. 22.970 slučajev te strašne bolezni in od teh jih je 18.228 umrlo. Radi muhamedanskih potnikov v Meko treba je posebne pozornosti, da se ne raznese kuga po svetu in so se uže odredili zdravstveni predpisi za te potnike, oziroma za ladje, na katerih isti potujejo. Dosedaj se med potniki še ni primeril noben slučaj, pač pa so bili koncem januarja t. l. v Djeddah (Turčija) slučaj kuge, zbolelo je 16 oseb in od teh 15 umrlo. Tudi na Japonskem, v Braziliji in Avstraliji so se pojavili slučajji te kužne bolezni, dasi nimajo vobče nevarnega značaja za razširjenje.

Religiozne verze Carduccijsve, nedavno umrlega italijanskega pesnika, prinaša katoliški dnevnik rimski »Corriere d'Italia«. Doselej niso bili znani in dokazujejo, da je bil veliki pesnik v zadnji dobi svojega življenja dostopen tudi religioznim čuvstvom. Prvo religiozno pesem je zložil za podstav čudelnega razpela Giulija Monteverdeja. V njej izraža željo, naj usmiljeni Zveličar vzame tudi grešnike seboj v raj, kakor je to storil tudi razbojniku. Neke mlade deklici je kupil Carducci za prvo sveto obhajilo molitvenik »Duša z Bogom«, ki ga spisal kardinal Capeceatrat. Pri izročitvi ji je dejal: »Na, moli v dobri italijanščini.« Napisal je vanj kot posvetilo ljubko pesmico, govorečo o mladem srcu, ki se v prvem sv. obhajilu odpre liki cvet žalostne Matere božje. Tudi »Osservatore Romano« zatrjuje, da je bil Carducci navzlic svoji svobodomiselnosti napram duhovnikom in vernim osebam vedno zelo vliuden.

Zopet mažarski jezik. V vojni akademiji v Dunajskem Novem mestu se bodo morali učiti vsi gojenci vsled naredbe vojnega ministrstva mažarsčine, torej tudi Hrvatje.

Ponesrečeni princ. Stric danskega kralja princ Hans se je izpodtaknil nad neko preprogo in padel tako nesrečno, da si je zlomil rebro.

Velik pes

ki tehta 50 kg in je naučen raznih umetnosti, je naprodaj

pri Jož. Nagliču v Šmarci, p. Kamnik. Cena po dogovoru. 431 2-2

Leposlovni mesečnik

„Dom in Svet“

stane za celo leto 9 K. — Naroča se v Ljubljani.

Gostilna pri „Raku“

Krakovski nasip 4,

436 3-2

se takoj

odda v najem.

Pogoji se izvedo istotam pri lastniku.

Razglas.

Radi oddaje popravila župnišča na **Kopanju** pri Grosupljem vršila se bo

dné 11. marca 1907 v župnišču na Kopanju

z zmanjševalna dražba

in sicer ob 9. uri dopoldne; do iste ure se bodo tudi sprejemale pismene ponudbe. Dotične načrte, stroškovnik in stavbene pogoje si vsak lahko ogleda v župnišču na Kopanju.

Stavbena dela so proračunjena:

1. Podiranje starega zidovja . . .	1084.61 K
2. Kopanje kleti . . .	308.10 "
3. Zidarsko in dninarsko delo . . .	5156.58 "
4. Betonsko delo . . .	776.55 "
5. Tesarsko delo . . .	2728.29 "
6. Mizarsko, ključavničarsko, steklarsko in pleskarsko delo . . .	4355.81 "
7. Kleparsko delo . . .	421.72 "
8. Pečarsko delo . . .	700.— "
9. Slikarsko delo . . .	191.— "

Skupaj 15.722.66 K

Vsak ponudnik mora vložiti 5% varščine; ponudnik, kateremu se bo oddalo delo, mora v 8 dneh po podelitvi popolniti varščino na 10%.

Stavbeni odbor si pridrži pravico, razna dela oddati enemu ponudniku ali pa posameznim. Tudi ni zavezan oddati dela najcenejšemu ponudniku.

Kopanj, 28. februarja 1907.

411 3-3

Stavbeni odbor.

Katol. bukvarna v Ljubljani

priporočila dela učenega jezuita

P. Wasmann

„Die moderne Biologie und die Entwicklungstheorie“.

Dr. te stark vermehrte Auflage 1906, — + 530 strani in 7 tabel. Cena 9 K 60 h.

„Instinkt und Intelligenz im Tierreich“.

kritischer Beitrag zur modernen Tierpsychologie. Dritte stark vermehrte Auflage, (XIV + 276 strani). Cena broš. 4 K 80 h.

„Vergleichende Studien über das Seelenleben der Ameisen und der höheren Tiere“.

Zweite vermehrte Auflage, veliki oktav (VIII + 152). — Cena 2 K 40 h.

„Menschen- und Tierseele“.

Eine Studie. — Cena 72 h.

Razen tega se dobe v zalogi tudi **starejša Wasmannova dela**, dalje dela protestantovskih naravoslovcev o Haecklovi teoriji:

Dr. Arnold Braß, »Ernst Haeckel als Biologe und die Wahrheit«.

Cena 1 K 80 h.

Dr. phil. Dennert: »Die Weltanschauung des modernen Naturforschers«.

Cena 8 K 40 h.

382 1-4

**Podružnica
: v Spljetu. :**

**Delniška glavnica:
: : K 2.000.000. : :**

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. ponuja

vsakovrstne srečke po dnevnem kurzu proti poljubnim mesečnim odplačilom.

Dovoljujem predujem na srečke in druge vrednostne papirje.

Zamenjava valute in novce po dnevnem kurzu, devinkuluje kulantno devize v laških lirah.

Vloge ra knjižice in v tekočem računu obrestuje od dne vloge do dne vrdiga po 4½%. Rentni davek plača banka sama.

**Podružnica
: v Celovcu. :**

**Rezervni fond : :
: : : K 200.000. : : :**